Pravedne halife

Seid b. Abdullah el-Gamidi
Halid b. Sulejman el-Husejnan

Pravedne halife

Seid b. Abdullah el-Gamidi
Halid b. Sulejman el-Husejnan



Uvod

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova i neka su blagoslov i mir na najbolje stvorenje i predvodnika prvih i posljednjih generacija – našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, na njegovu porodicu i sve ashabe, a zatim:

Nakon odlaska[1] Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, najuzvišenijem društvu islamsku zastavu ponijele su njegove upućene halife: Ebu-Bekr, Omer, Osman i 'Alija, radijallahu anhum, koji su dali veličanstvene primjere i pouke u iskrenosti, povjerljivosti i pobožnosti. Za vrijeme njihove vladavine muslimani su uspjeli okončati vojne pohode protiv otpadnika od islama na Arabijskom poluostrvu, ostvarili su velike pobjede, tako da je za manje od trideset godina teritorija islamske države obuhvatila područje od Turkestana na istoku do polovine sjeverne Afrike na zapadu i od središnjih dijelova Male Azije (Turska) na sjeveru do zemlje Nubijaca[2] na jugu. Muslimani su prema stanovnicima gradova koje su osvajali postupali u skladu s onim što im naređuje ova čista vjera, "ED-DINUL HANIF", držeći se principa pravednosti, tolerancije i dobročinstva.

Na taj način stali su ukraj nepravdi Kisre i Kajsara[3], čiji su teret trpjeli perzijski i rimski narod. Ostvarili su sigurnost za sve stanovnike ostvarivši sigurnost u pogledu njihovih života, vjerovanja i vlasništva.

---

[1] Nakon njegove smrti (op.prev.).

[2] Nubijci su crnački narod koji živi na jugu Afrike (op.prev.).

[3] Kisra i Kajsar bili su perzijski i bizantijski vladari (op.prev.).

Zbog tog plemenitog postupka mnogi su požurili ka prihvatanju islama i izučavanju arapskog jezika, kojim su na polju nauke postigli veliki uspjeh.
Molimo Uzvišenog Allaha da se ovim pismom okoriste studenti te da ovo naše djelo učini iskrenim, radi postizanja Njegovog zadovoljstva. On sve čuje i odaziva se molbi onih koji Ga mole.

Autori:
Seid b. Abdullah el-Gamidi – profesor na Odsijeku arapskog jezika
Halid b. Sulejman el-Husejnan – profesor na Odsijeku arapskog jezika

Ebu-Bekr es-Siddik,

RADIJALLAHU ANHU

PERIOD VLADAVINE
OD 11. DO 13. GODINE PO HIDŽRI

Porijeklo i rođenje

On je Abdullah b. Osman b. 'Amir b. 'Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Tejm b. Murre. Rodoslavlje mu se podudara sa poslanikovim kod Murreta, a on je Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, šesti djed. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je opisao nadimkom "Es-Siddik" – (Istinoljubljivi) nakon događaja Isra'a i Mi'rađa, jer mu je on povjerovao onda kada su mušrici porekli vijesti koje je prenio. Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prenijet do Mesdžidul-Aksaa, ljudi su osvanuli pričajući o tome, te su se odvojili od onih koji su mu vjerovali i istinom smatrali ono što je prenio, uputivši se sa tim pričama Ebu-Bekru, radijallahu anhu, upitavši ga:
"Da li smatraš da je tvoj drug, sallallahu alejhi ve sellem, noću prenijet do Bejtul-Makdisa?"[4] Pitao je: "Da li on to tvrdi?" Odgovorili su: "Da!" Odgovorio je: "Ako on to tvrdi onda je sigurno da govori istinu." Pitali su: "Zar ćeš mu povjerovati da je on noću išao do Bejtul-Makdisa i vratio se prije zore?" Odgovorio je: "Da, smatram istinitim ono što je veće od toga-vjerujem u vijesti koje mu jutrom i večeri dolaze sa neba."
Zbog toga je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, dobio nadimak "Es-Siddik"[5].
Ebu-Bekr je rođen u Mekki dvije godine i nekoliko mjeseci nakon rođenja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ebu-Bekr je i odrastao u Mekki.

---

[4] Bejtul-Makdis je drugi naziv za Mesdžid-Aksa.
[5] Albani *Silsiletul-ehadisis-sahiha* I dio, str. 306, a prenosi i Hakim u *Mustedreku* III dio, str.22-23.



Prelazak na islam i boravak uz Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Ebu-Bekr, radijallahu anhu, brzo se odazvao pozivu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, te se smatra prvim čovjekom koji je povjerovao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.[6] Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio je da su ga, kada je poslan, mnogi ljudi utjerali u laž, a Ebu-Bekr, radijallahu anhu, mu je povjerovao. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Uzvišeni Allah me poslao vama, pa ste rekli: "Lažeš!" Ebu-Bekr je rekao: "Istinu govori" i podržao me svojom pomoći i imetkom. Pa, hoćete li mi prepustiti moga prijetelja?" Ponovio je to dva puta.[7]

Ebu-Bekr, radijallahu anhu, također je bio u društvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom njegove Hidžre u Medinu, te je povodom toga objavljen plemeniti ajet: **"Ako ga vi ne pomognete, pa pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je sa njim bio samo drug njegov, kad su njih dvojica bili u pećini i kad je on rekao drugu svome: "Ne brini se, Allah je s nama!" pa je Allah spustio pouzdanje Svoje na njega, i pomogao ga vojskom koju vi niste vidjeli i učinio da riječ nevjernika bude donja, a Allahova riječ, ona je – gornja. Allah je Silan i Mudar." (Et-Tevbe:40.)**

Bio je uz Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u mnogim važnim trenucima i događajima. Trgovao je odjećom, a kada je primio islam, glavnica njegovog imetka dostigla je četrdeset

---

[6] Askalani *Fethul-bari* VII dio, str. 170.

[7] *Fethul-bari*, VII dio, str. 18.

hiljada dirhema, koje je utrošio za potrebe islamske da'we (poziva), a posebno za oslobađanje nemoćnog muslimanskog roblja. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, koristio se imetkom Ebu-Bekra, radijallahu anhu, kao što se čovjek koristi svojim vlastitim imetkom. Tako je rekao: "Nije mi imetak nikada više koristio kao što mi je koristio imetak Ebu-Bekra."[8] Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obradovao ga je Džennetom. Ostavio je vrata njegove kuće na prolazu prema mesdžidu, pored svih ostalih ashaba. Naredio mu je da predvodi ljude u namazu, za vrijeme svoje, sallallahu alejhi ve sellem, bolesti. Također, Ebu-Bekr, radijallahu anhu, povezao se sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, tazbinskom vezom, tako što je svoju kćerku Aišu, radijallahu anha[9], udao za njega.

Njegove osobine i vrijednosti

Što se tiče njegovih osobina mogu se podijeliti u dvije grupe:

-*izgled (vanjske karakteristike)*

Njegov, radijallahu anhu, izgled opisala je njegova kćerka Aiša, radijallahu anha, riječima: "Bio je vitak čovjek, nježnog i vedrog lica, ljubazan, sa mršavim obrazima, upalim očima, isturenih prsa i skladnih prstiju."[10]

-*moralne karakteristike*

---

[8] Prenosi Ahmed u *Musnedu*, vjerodostojnim lancem prenosioca, u poglavlju *Fadailus-Sahabeti I* dio, str. 85.

[9] Doktor Ekrem Dija El-Amrija *Asrul-Hilafetir-Rašideti*, str. 63.

[10] Emin el-Kuda'a *El-hulefaur-rašidun*, str. 15.



Bio je milostivog i osjećajnog srca, mnogo stidan i bogobojazan, postojan na svome stavu uz svoju milostivost, čuvajući svoju čast i dostojanstvo, te je postao poznat po časti i moralu. Nije poznato za njega da je nekada obožavao kipove, nego su kod njega poznati samo lijepo ponašanje i moral.

Vrijednost Ebu-Bekra, radijallahu anhu

Sljedbenici Sunneta saglasni su da su najvrijedniji ljudi nakon Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Ebu-Bekr, Omer, Osman i Alija, radijallahu anhum. Ebu-Bekr, radijallahu anhu, bio je mudar čovjek, te je njegova mudrost postala poznata i postojana u teškom trenutku za ummet nakon preseljenja Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na ahiret, kao što je poznata snaga njegove ličnosti i politička pronicljivost prilikom skupa za izbor halife. Izrazio je svoju želju za velikom poniznošću i skromnošću u namjesništvu, hilafetu, kada je za njega izabran, što se vidi u hutbi u kojoj je, govoreći ljudima nakon davanja prisege i onoga što je uz nju, rekao: "Postavljen sam da upravljam vama, a nisam najbolji od vas."

Uz sve to poznavao je Kur'an i Sunnet i posjedovao široko razumijevanje šerijatskih značenja i propisa, što mu je omogućilo da donosi vlastita šerijatsko-pravna riješenja, te je ashabima davao mnoge korisne savjete i upute. Milostivost je prevladavala u njegovim stavovima, te je zagovarao prihvatanje otkupa za zarobljenike Bedra.[11]

---

[11] To jest, da na taj način mijenjaju čovjeka za čovjeka ili za imetak (op.pre.).

Davanje prisege Ebu-Bekru nakon preuzimanja namjesništva

Nakon Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, preseljenja na ahiret sakupili su se ensarije u plemenu Beni Sa'ide, kako bi između sebe izabrali halifu. Pristupila im je grupa muhadžira u kojoj su bili Ebu- Bekr, Omer b. el-Hattab i Ebu-'Ubejde Amir b. el-Džerrah, radijallahu anhum.

Ebu-Bekr im se obratio ističući vrline ensarija, govoreći: "Zadovoljan sam da izaberete jednog od ova dva čovjeka. Dajte prisegu kojem god hoćete od njih dvojice," uzevši za ruku Omera b. el-Hattaba i Ebu-'Ubejdu b. el-Džerraha.

Na to je Omer b. el-Hattab rekao: "O skupino ensarija, zar ne znate da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao Ebu-Bekru da predvodi ljude u namazu? Pa ko od vas smatra sebe boljim i vrijednijim da bude ispred Ebu-Bekra?!"[12]

Ovim je Omer b. el-Hattab dokazao prioritet Ebu-Bekra, radijallahu anhu, za namjesništvo, tj. halifet, nakon što ih je podsjetio na Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, naredbu Ebu-Bekru da predvodi ljude u namazu. Omer je zatražio od Ebu-Bekra da mu pruži ruku kako bi mu dao prisegu što se i dogodilo, a što su učinili i svi prisutni od muhadžira i ensarija. Niko od ensarija nije odbio tu prisegu nakon što ih je Omer, radijallahu anhu, podsjetio na činjenicu da Ebu-Bekr ima prednost nad ostalim ashabima, te su se u potpunosti složili oko toga.

---

[12] Imam Ahmed *Musned*, II dio, str. 133.



Sljedećeg dana Ebu-Bekr se popeo na mimber kada su mu i ostali ljudi dali prisegu, čime je izbor halife i njegovo prihvaćanje završeno.[13]

Ebu-Bekrova metoda u upravljanju i suđenju

Ebu-Bekr, radijallahu anhu, obznanio je svoj metod upravljanja kroz svoje kratko obraćanje (hutbu) ljudima u mesdžidu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon zahvale i pohvale Uzvišenom Allahu rekao je: “O ljudi, postavljen sam da upravljam nad vama, a nisam najbolji među vama. Ako budem činio dobro pomozite me, a ako pogriješim ispravite me. Iskrenost je povjerenje, a laž je prevara. Onaj što je kod vas slab i nemoćan, kod mene je jak sve dok je istina na njegovoj strani, ako Allah, subhanehu ve te'ala, da. Onaj što je kod vas jak i ugledan kod mene je slab sve dok slabom bude oduzimao njegovo pravo, ako Allah, subhanehu ve te'ala, da. Ljudi neće ostaviti borbu na Allahovom putu a da ih neće zadesiti ponižavanje, i neće se proširiti nemoral u narodu a da ih Allah neće obuhvatiti nesrećama i iskušenjima. Budite mi pokorni dok budem pokoran Allahu, subhanehu ve te'ala, i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a ako budem nepokoran Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, niste mi dužni biti pokorni.”[14]

---

[13] Doktor Abdul-Aziz Muhammed *Lemehatu fil-Hilafetir-Rašideti.*

[14] Ibn Hišam *Sira* , IV dio, str. 601, i *El-bidajetu-ven-nihajetu* VI dio, str. 305.

Ova hutba sadržavala je rukovodne smjernice u njegovoj budućoj politici, a to su:
izjednačio je sebe sa ljudima u pitanju zakona, primjenjujući ga prema sebi kao što ga primjenjuje prema njima;
uspostava principa međusobnog potpomaganja u radu za istinu;
promovisanje parole iskrenosti i povjerenja i borbe protiv laži i prevare;
najava kazne za nepravedne i pravičnosti onome nad kim se čini nepravda;
dizanje zastave borbe na Allahovom putu;
iskorjenjivanje svake vrste nemorala u društvu i
naredba pokornosti njemu sve dok on bude postupao u okviru granica Allahovih, subhanehu ve te'ala, propisa.[15]

Ebu-Bekrova djela

Ebu-Bekr, radijallahu anhu, ostvario je veličanstvena djela. Postigao je svoje ciljeve i ostvario mnoge izvanredne i poznate ideje. Njegovo vrijeme namjesništva bilo je ispunjeno dobrim djelima, iako nije trajalo duže od dvije godine i tri mjeseca. Neka od njegovih važnijih djela su sljedeća:

[15] Doktor Abdul-Aziz Muhammed *Lemehatu fil-Hilafetir-rašideti.*



Slanje vojske Usame b. Zejda

Prije preseljenja na ahiret, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opremio je dio vojske i kao zapovjednika odredio Usamu b. Zejda, radijallahu anhu. Usama, radijallahu anhu, odbio je naredbu da sa vojskom krene prema mjestu zvanom Mešarifuš-Šami. Ulogorili su se u Medini u mjestu El-Džeref, a među njima su bili ljudi od ugleda i vođstva, kao što je Omer, radijallahu anhu. Ova vojska nije napuštala Medinu zbog bolesti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Nije prestala sa logorovanjem sve dok nije preselio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, te upravu namjesništva preuzeo Ebu-Bekr, radijallahu anhu.

Kada su stigle vijesti o znakovima hladnoće tokom zime Usama, radijallahu anhu, smatrao je da treba sačekati sa pohodom dok se stanje ne promijeni, tj. dok ne dođu topliji dani, a posebno zato što su uz njega bili poglavari i učeni ljudi. Ebu-Bekr, radijallahu anhu, to je odbio, naredivši da ide tamo kuda mu je naređeno. Rekao je: "Neću otpočeti upravljanje sa prečom stvari od izvršenja naredbe Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Čak kada bi me i ptice ugrabile draže mi je nego da to bude drugačije. Zatim je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, zatražio od Usame, radijallahu anhu, da poštedi Omera, radijallahu anhu, od tog pohoda, što mu je on dozvolio, pa je krenuo ka izvršenju naredbe.

Usama, radijallahu anhu, uputio se prema Šamu. Na putu je susreo neka arapska plemena koja su se odmetnula od islama. Pobjegli su od njega prema Devmetul-Džendelu, mjesta u Iraku. Usama, radijallahu anhu, krenuo je za njima sve dok ih nije porobio iznenadnim napadom kod mjesta Ibna ve Abil iz pravca

Mu'te. Mu'ta je naziv za mjesto na kojem se vodila poznata bitka u islamskoj povijesti Bitka na Mu'ti.
Time je uspješno okončao ovu svoju namjeru, vrativši se bez gubitaka i sa ratnim plijenom u roku od četrdeset noći.[16]

Borba protiv odmetnika od vjere

Vijesti o odmetništvu od vjere stigle su u glavni grad islamske države, Medinu, a odmetnici su se dijelili u tri grupe:
- Prvu grupu su činili oni koji su se vratili obožavanju kipova;
- Drugu grupu su činili oni koji su počeli slijediti prethodne vjere;
- Treću grupu su činili oni koji su ustrajali na islamu, ali su zanijekali obavezu zekata, tumačeći je da je ona bila punovažna samo za vrijeme Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, života.[17] Treća grupa je u Medinu poslala delegaciju radi pregovora sa halifom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Sastali su se sa učenim ljudima iz Medine, osim sa Abbasom b. Abdul-Muttalibom, radijallahu anhu.

Neki od muslimanskih učenjaka bili su se složili na prihvatanje zahtjeva izaslanika ove grupe, te uvjeravali o tom pitanju Ebu-Bekra, radijallahu anhu. Neki od njih su: Omer b. el-Hattab, Ebu 'Ubejde b. el-Džerrah, Salim štićenik Ebu Huzejfe. Ebu-Bekr, radijallahu anhu, to je energično odbio izrekavši svoj poznati stav: "Tako mi Allaha, ako mi uskrate bilo šta od onoga što su

---

[16] Ibid.
[17] *Fethul-bari* XII dio, str. 276.



davali Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, boriću se protiv njih zbog toga."
Omer, radijallahu anhu, rekao je Ebu-Bekru, radijallahu anhu: "Kako ćeš se boriti protiv njih, a Allahov Poslanik je rekao: "Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema drugog boga osim Allaha, pa onaj koji kaže: "Nema drugog boga osim Allaha," sačuvao je od mene svoj život i imetak, osim onoga što mu ona zahtijeva, a njegov obračun za djela je kod Allaha."[18] Ebu-Bekr, radijallahu anhu, je odgovorio: "Tako mi Allaha, boriću se protiv onoga što razdvaja između zekata i namaza. Doista je zekat pravo na imetak. Tako mi Allaha, ako mi uskrate makar jedan povodac deve, boriću se protiv njih zbog njihovog uskraćivanja."

Ebu-Bekr, radijallahu anhu, znao je da je islam jedna nerazdvojiva cjelina i da u njemu nema rastavljanja jedne naredbe od druge time što su sve naredbe vezane jedna za drugu.

Zekat je najvažnija odredba u sistemu islamske ekonomije, sastavni dio islamskih temelja, ibadet u svojoj suštini, te se ne može jedan temelj islama praktikovati, a jedan zapostaviti.

Ashabi su smatrali da treba blago postupiti kada se radi o ovom pitanju. Omer, radijallahu anhu, je rekao: "O namjesniče Allahovog Poslanka, ujedinjuj ljude i budi blag prema njima!" Ebu-Bekr mu je odgovorio: "Očekivao sam tvoju pomoć, a ostavio si me na cjedilu? Zar da budeš silan prije islama, a nemoćan u islamu? Doista se prekinula objava, vjera upotpunila i zatim se krnji, a ja među vama?! Zar nije Allahov Poslanik,

---

[18] Prenosi Buhari u poglavlju *I'tisam,* Muslim u poglavlju *El-iman* Ebu-Davud i Nesa'i u poglavlju *Ez-Zekat* i Tirmizi u poglavlju *El-Iman.*

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "...osim onoga što mu ona zahtijeva," a ono što ona od njega zahtijeva jesu namaz i davanje zekata. Tako mi Allaha, kada me niko od ljudi nebi podržao u ovome, samostalno bih se borio protiv njih.[19] Ebu-Bekr je izdao opći proglas kojeg je poslao otpadnicima od islama na razne strane Arapskog poluostrva. Uz ovaj proglas poslao je izaslanike koji su prethodili vojsci, kako bi ga pročitali ljudima, da bi im na taj način dao mogućnost da se vrate istini i pružio im posebnu priliku da razmisle o svojoj situaciji, te kako bi opravdao svoj postupak pred Uzvišenim Allahom, prije nego dođe do rata i prolijevanja krvi.[20]
Ovo je rezultiralo sukobima muslimanske vojske i ovih obavještenih otpadnika. U ovim sukobima muslimani su pokazali svu svoju snagu i njihovo vjerovanje se pokazalo u najveličanstvenijem obliku da bi na kraju prije završetka godine uspjeli presjeći korijen ovog iskušenja i smutnje, te da se otpadnici od islama vrate svojoj vjeri koju je prenio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Sakupljanje plemenitog Kur'ana

Ova ideja potekla je od Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu. Prenosi Buhari u svom "Sahihu" od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je rekao: "Nakon pogibije ljudi na Jemami, poslao je po mene Ebu-Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, pa kada

---

[19] Mahmud Šakir *Et-tarihul-islamijj*, str. 68.
[20] Ibn Kesir *El-bidajetu ven-nihajetu V* dio, str. 320-321.



sam došao našao sam kod njega Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu. Ebu-Bekr, radijallahu anhu, je rekao: "Došao mi je Omer, radijallahu anhu, i rekao: "Doista je poginulo mnogo učača Kur'ana na dan Bitke na Jemami. Bojim se ako se nastavi pogibija učača Kur'ana na bojnim poljima, da će se zagubiti mnogi dijelovi Kur'ana. Smatram da bi bilo dobro da narediš da se Kur'an sakupi u jednu cjelinu." Nije prestao Omer, radijallahu anhu, da me na to nagovara sve dok Allah, subhanehu ve te'ala, nije moje srce privolio ka tome i dok se nisam složio sa Omerom, radijallahu anhu, o tom pitanju." Zatim je Zejd b. Sabit, radijallahu anhu, primio naredbu i sakupio Kur'an sa kora drveta, komada bijelih, glatkih kamenih ploča i iz ljudskih prsa.[21]

Islamska osvajanja

Nakon što se vlast Ebu-Bekra, radijallahu anhu, ustabilila i nestalo smutnje koju su uzrokovali otpadnici od islama i nakon što su sve stvari krenule svojim uobičajenim tokom, Ebu-Bekr, radijallahu anhu, usmjerio se prema najuzvišenijem cilju islama, a to je: "Uzdizanje šehadeta: *"Nema Boga osim Allaha i Muhammed je Allahov Poslanik"* i izvođenja ljudi iz tmina zablude na svjetlo upute. Zbog toga je došlo vrijeme za širenje islamskog poziva izvan Arabijskog poluostrva, te su osvajanja u njegovo vrijeme bila usmjerena u dva fronta:

---

[21] Emin El-Kuda'a *El-Hulefaur-rašidun* od str. 30.

-Istočni front prema Perziji

Kada je Halid b. el-Velid, radijallahu anhu, okončao borbu protiv odmetnika od islama, Ebu-Bekr, radijallahu anhu, ga je poslao sa vojskom prema Iraku, radi ratovanja protiv Perzijanaca koji su odbili islamski poziv. Prva bitka između dvije strane desila se u mjestu El-Kazime, gdje su Perzijanci poraženi i ubijen njihov vođa Hurmuz. Muslimani su zarobili ogroman plijen, a zatim su nastavljene njihove pobjede u brojnim bitkama, sve dok nisu osvojili većinu ratnog područja, zapadno od Eufrata.

U mjesecu saferu 13. godine po Hidžri Ebu-Bekr, radijallahu anhu, naredio je Halidu b. el-Velidu da se sa jednim dijelom vojske uputi prema Šamu, zbog pomoći muslimanima koji su se tamo borili protiv Bizantijaca i odredio mu je da kao namjesnika u Iraku postavi Musenna b. Harisa.[22]

-S*jeverni front prema Bizantiji*

Ebu-Bekr je uputio Halida b. Seida b. el-'Asa na čelu misionarsko-oslobodilačke vojske prema Šamu. Ulogorili su se u mjestu Et-Tejma i sukobili sa Bizantijcima. Zatim je Seid b. el-'As, radijallahu anhu, pisao Ebu-Bekru, tražeći od njega pojačanje i pomoć. Ebu-Bekr, radijallahu anhu, spremio je kao pomoć četiri grupe vojske:

-komandu nad prvom grupom dobio je 'Amr b. el-'As, a njegovo odredište je bila Palestina;

-komandu nad drugom grupom dobio je Šurhebil b. el-Hasana, a odredište je bio Jordan;

---

[22] Abdullah Salih 'Usejmin *Es-siretun-nebevijjetu ve-tarihul-hulefair-rašidin*, str. 81.



-komanda nad trećom grupom pripala je Jezidu b. Ebi Sufjanu, a odredišе je bio grad Damask;

-komanda nad četvrtom grupom pripala je 'Amiru b. el-Džerrahu, a njegovo odredište je bio grad Hims.[23]

Muslimanske trupe su u Šam i Palestinu stigle početkom 13. godine po Hidžri, i između njih i Bizantijske vojske došlo je do manjih sukoba koji su uzrokovali velike bitke i osvojenja, a od njih su:

Bitka kod mjesta Edžnadin (13. godine po hidžri)

Nakon prvih sukoba između muslimana i bizantijaca, bizantijski car Herakle pripremio je veliku vojsku za borbu protiv muslimana. Muslimani su zatražili pomoć od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, pa je on naredio Halidu b. el-Velidu, radijallahu anhu, da se uputi iz Iraka sa dijelom vojske kao pomoć muslimanima Šama. Halid, radijallahu anhu, prošao je kroz pustinju Saharu zapanjujućom brzinom, dok se nije priključio muslimanima Šama. Preuzeo je komandu nad njima i izvršio konsolidaciju bojnih redova, a zatim su zajednički krenuli u pomoć 'Amru b. el-'Asu, radijallahu anhu, koji je nastupao prema velikoj bizantijskoj vojsci kod mjesta Edžnadejn sa teritorija Palestine. Kada je došlo do borbe između dviju strana, tj.

[23] Doktor Emin el Kuda'a *El-Hulefaur-rašidun*, str. 30.

bizantijske vojske i muslimana, muslimani su nanijeli veliki poraz bizantijcima i pobijedili ih. [24]

Bitka kod mjesta Murdžus-Sufer, 13. godina po Hidžri

Ovaj sukob se dogodio južno od Damaska sa Bizantijcima koji su došli iz pravca grada Himsa na sjeveru spremajući se za sukob sa muslimanskim snagama koje su bile na jugu. Halid b. el-Velid i Ebu 'Ubejde, radijallahu anhuma, planirali su iza bojnih redova napad, te su poveli vojsku prema bizantijskoj vojsci koju je poslao Herakle, a koja je bila dobro opremljena i naoružana i koja je došla u pomoć odbrani Damaska, kojeg su muslimani držali u okruženju. Zbog toga su muslimani bili prinuđeni da krenu u pravcu tih trupa. Bizantijska vojska je brojala više od deset hiljada vojnika i bila raspoređena u mjestu Murdžus-Sufer. Halid b. el-Velid, radijallahu anhu, pogledao je prema njima, a zatim je brzo pripremio svoju vojsku poput pripreme na danu bitke kod Edžnadina. U ovoj bitci Bizantijci su poraženi, a muslimani su njihovoj vojsci nanijeli velike gubitke, pogubivši mnoge od njih, tako da im se njihova vojska razdijelila i razbježala.

---

[24] Abdullah Salih 'Usejmin *Es-siretun-nebevijjetu ve-tarihul-hulefair-rašidin*, str. 86.



Bolest i preseljenje Ebu-Bekra na ahiret

Ebu-Bekr, radijallahu anhu, razbolio se nakon što se okupao jednog hladnog dana tako da je bio pogođen groznicom petnaest dana, u kojima nije izlazio u džemat radi obavljanja namaza. Naredio je Omeru b. el-Hattabu da predvodi ljude u namazu. Ljudi su ulazili kod njega obilazeći ga u njegovoj kući, a najviše je to činio Osman, radijallahu anhu.

Ebu-Bekr, radijallahu anhu, preselio je na ahiret u utorak uvečer u prvoj od preostalih osam noći mjeseca džumadel-ahira 13. godine po Hidžri. Period njegove vladavine trajao je dvije godine, tri mjeseca i deset noći. Oporučio je da ga okupa njegova žena Esma bint 'Umejs, radijallahu anha. Umotan je u dva, a neki kažu u tri sloja ćefina. Omer, radijallahu anhu, klanjao mu je dženazu. Ukopan je noću pored svoga druga, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Neka se Allah, subhanehu ve te'ala, smiluje Ebu-Bekru. Neka je na njega Allahovo zadovoljstvo i neka ga nagradi najvećom nagradom u ime islama i svih muslimana. Amin!

OMER B. EL-HATTAB,

RADIJJALLAHU ANHU

PERIOD VLADAVINE
OD 13. DO 23. GODINE PO HIDŽRI



Porijeklo i rođenje

On je Omer b. el-Hattab b. Nufejl b. 'Abdul-'Uzza b. Rebah iz plemena 'Adijj b. Ka'b. On je jedan od jedanaesterice Kurejšija čije se porijeklo spaja sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kod sedmog djeda, a on je Ka'b b. Luej. Omer, radijallahu anhu, bio je jedan od kurejšijskih uglednika i prvaka. Bio mu je povjeren nadzor nad Kurejšijama, te je on bio postavljen kao mirovni posrednik-supervizor kada bi došlo do rata među Kurejšijama ili između njih i neke druge strane. Dobio je nadimak "Ebu Hafs", po svojoj kćerki Hafsi, radijallahu anha, a prozvan je nadimkom "El-Faruk" što znači "Onaj koji razdvaja istinu od neistine". Tim nadimkom ga je prozvao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Rođen je dvanaeste godine nakon "godine slona"[25]. Navršio je dvadeset i sedam godina za vrijeme početka Vjerovjesnikovog poslanstva. Prema muslimanima bio je mnogo žestok, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za njega je molio uputu od Allaha, subhanehu ve te'ala. Primio je islam šeste godine po Poslanstvu, te je islam time znatno ojačao.

Njegov prelazak na islam

Omer, radijallahu anhu, bio je jak i odvažan čovjek. Napadao je muslimane i bio žestok prema njima. Seid b. Zejd b. Amr b. Nufejl, Omerov amidžić i muž njegove sestre Fatime bint

[25] Godina slona je godina kada je kršćanin Ebreha pokušao srušiti Ka'bu (op.prev.).



el-Hattab, rekao je: "Tako mi Allaha, mogli ste vidjeti kako me Omer veže radi islama, prije nego je primio islam."
Ovako je postupao Omer sa Seidom zbog njegove pripadnosti islamu kako bi ga na taj način odvratio od vjere. Njegova vidljiva žestina krila je u sebi samilost i osjećajnost. Ummu Abdullah bint Ebi-Hasme, radijallahu anha, jedna od muhadžirki abesinijske hidžre, rekla je: "Tako mi Allaha, spremali smo se za odlazak u Abesiniju. Moj muž Amir otišao je podmiriti neke naše potrebe, kada se pojavio Omer b. el-Hattab i zastao je, a još uvijek je bio mnogobožac. Od njega smo trpjeli nevolje koje nam je nanosio i veliku žestinu prema nama, a zatim je upitao: "Zar je to za odlazak, o Ummu Abdullah?" Rekla sam: "Da, tako mi Allaha, izaći ćemo iz Allahove zemlje, jer nam činite zlo i progonite nas, dok nam Allah, subhanehu ve te'ala, ne nađe neki izlaz." Rekao je: "Neka vas Allah prati." Primijetila sam na njemu znak koji nisam prije vidjela. Zatim se okrenuo. Primijetila sam da ga je rastužio naš odlazak. Zatim je došao Amir, pa sam mu rekla: "O Abdullahov oče, da si maloprije vidio Omera i njegovu osjećajnost i žalost zbog nas." Rekao je: "Zar osjećaš da će primiti islam?" Rekla sam: "Da!" Rekao je: "Neće primiti islam onaj koga si ti vidjela sve dok Hattabov magarac to ne učini." Moj muž bio je pesimista u odnosu na to jer je kod njega vidio samo snagu i žestinu prema islamu. Sigurno je pronicljivost ove žene bila jača, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, molio Allaha, subhanehu ve te'ala, da Svoju vjeru pomogne sa Omerom. Od Ibn Omera, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Gospodaru moj, ojačaj islam sa jednim od ove dvojice koji Ti je draži: sa Ebu-Džehlom ili sa Omerom b. el-Hattabom."



Rekao je Abdullah: "Draži od njih dvojice bio je Omer."[26]
Allah, subhanehu ve te'ala, odazvao se njegovoj, sallallahu alejhi ve sellem, dovi, pa je Omer, radijallahu anhu, primio islam. To je bilo krajem prve hidžre. Time je ojačao islam tako da su muslimani obavljali namaz kraj "drevnog hrama"[27] bez straha od napada mnogobožaca.
Kaže Ibn Mes'ud, radijallahu anhu: "Nismo gubili snagu i ugled od kada je Omer, radijallahu anhu, primio islam." Također, kaže: "Mogli ste nas vidjeti da nismo bili u mogućnosti obavljati namaz pokraj Ka'be sve dok Omer nije primio islam. Kada je Omer, radijallahu anhu, primio islam borio se protiv mnogobožaca, dok nas ne bi na miru ostavili. Njegov prelazak na islam bila je velika pomoć za nas."[28]

Njegove osobine i vrijednosti

Nakon što je Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, primio islam, mnogobošci su mu se suprotstavili, te se protiv njih borio fizički, a i oni protiv njega. U vremenu džahilijeta bio je poznat po riječitosti i hrabrosti. U islamu je postao poznat po snazi, odvažnosti, zuhdu, pravednosti, samilosti, šerijatskom znanju i

---

[26] Prenosi Tirmizi u *El-menakibu* poglavlje *Menakibu Omer b. el-Hattab V* dio, str. 617, broj hadisa 3681. Ibn Hadžer *Fethul-bari* VII dio, str. 48 i Albani *Sahih-Tirmizi*, III dio, str. 204, broj hadisa 2908.
[27] Ka'ba (op.prev.).
[28] Pogledaj "Omerov prelazak na Islam" u djelu "Es-Siretun-Nebevijetus-Sahiha" od dr. Ekrema Dijaa El-A'mrija, prvi dio, str. 177-178.

propisima. Uspio je svoje riječi podrediti djelima i djela riječima, a i Kur'an je podržao neka njegova mišljenja i stavove. Od toga je uzimanje mjesta na kome je stajao Ibrahim za mjesto namaza, pokrivanje lica majki vjernika (Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, žena) i savjet majkama vjernika. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obradovao ga je Džennetom i pogibijom na Allahovom putu[29] (šehadetom op.prev.).

Davanje prisege

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, muslimanima je na simboličan[30] način ukazao da Ebu-Bekru, radijallahu anhu, povjere hilafet. Ebu-Bekr, radijallahu anhu, ostavio je pismenu poruku Omeru b. el-Hattabu, radijallahu anhu, a prije toga se posavjetovao sa ljudima o tom pitanju, te su ga odredili da sebi izabere nasljednika.

Naredio je ljudima da se sakupe kod njega, pa je rekao: "O ljudi, približilo mi se ono što vidite od Allahove odredbe, a vama je potreban čovjek koji će vama upravljati i predvoditi vas u namazu, boriti se protiv vašeg neprijatelja i naređivati vam, pa ako hoćete iznijet ću vam svoje mišljenje. Tako mi Allaha, pored kojeg nema drugog Boga, ja vam, doista, želim samo dobro. Zatim je zaplakao, a i prisutni ljudi su zaplakali. Rekli su mu: "Namjesniče Allahovog Poslanika, najbolji si i najučeniji među

---

[29] Doktor Ekrem Dija El-Amri *Asrul-Hilafetir-Rašideti*, str. 67.

[30] To je bilo tako što je Ebu-Bekra, radijallahu anhu, odredio da predvodi ljude u namazu (op.prev.).



nama, pa biraj između nas." Rekao je: "Iznijet ću svoje mišljenje i izabrati najboljeg među vama, ako Allah, subhanehu ve te'ala, bude htio."[31]

Ebu-Bekr, radijallahu anhu, pozvao je Osmana b. Affana, radijallahu anhu, i rekao: "Piši: U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! Ovo je oporuka od Ebu-Bekra, sina Ebi-Kuhafe, pri kraju boravka na dunjaluku, spremajući se za odlazak sa njega i na početku boravka na ahiretu, spremajući se za ulazak u njega kada će ga nevjernik vjerovati, grješnik u njega uvjeren biti i poricatelj potvrđivati. Ostavljam vam iza sebe kao namjesnika Omera, sina Hattabova. Slušajte ga i pokoravajte se! Allah, Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Njegova vjera i ja želimo vam samo dobro, pa ako bude pravedno postupao, to je moje mišljenje o njemu i vlastito poznavanje, a ako bude drugačije, pa svaki čovjek će dobiti kaznu za grijehe koje počini. Želio sam samo dobro, a skriveno znanje ne poznajem. Nepravedni će doista saznati u kakvu će nevolju upasti i neka su na vas Allahov mir, milost i bereket."[32]

Omerova metoda u upravljanju i suđenju

Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, nastavio je sa politikom upravljanja i suđenja po uzoru na svoga prethodnika Ebu-Bekra es-Siddika, radijallahu anhu, kada je na sebe preuzeo namjesništvo. Nakon Ebu-Bekrove, radijallahu anhu, smrti uspeo

[31] Dinurij El-imametu ves-sijasetu, I dio, str. 25.
[32] Doktor Emin el-Kuda'a *El-hulefaur-rašidune*, str. 46.

se na minber, zahvalio se Allahu, subhanehu ve te'ala, a zatim rekao: "O ljudi, zamoliću Allaha, subhanehu ve te'ala, pa recite "amin". Gospodaru moj, doista sam grub pa me učini blagim onima koji su Ti pokorni u slijeđenju istine, žudeći za zadovoljstvom Tvoga Lica i boravkom u kući Ahireta, a podari mi strogost i žestinu prema tvojim neprijateljima, sljedbenicima strasti i licemjerima, a da nebudem nepravedan i nasilan prema njima.[33] Gospodaru moj, doista sam škrt, pa me učini velikodušnim u velikim nesrećama i iskušenjima, ali da ne budem rasipnik, malodušan i onaj ko se čineći dobro ističe kako bi ga drugi vidjeli i kako bi se o njemu pročulo.[34] Učini da moji postupci budu zbog Tebe[35] i zbog lijepog prijema na ahiretu. Gospodaru moj, opskrbi me poniznošću i samilošću prema vjernicima!"[36]

Njegova metoda u upravljanju i suđenju vidljiva je iz njegovog govora koji je umnogome sličan govoru Ebu-Bekra, radijallahu anhu. Omer, radijallahu anhu, u toku svoje vlasti ispoljio je politiku plemenitosti, energičnosti ustrojstva i reformisanja društveno- ekonomskog sistema. Detaljno je razradio koncept osvajanja novih teritorija, uspostavu odgovarajućeg uređenja u već osvojenim pokrajinama, budnog čuvanja podaničkih interesa[37] i uspostavu pravednosti na teritoriji čitave države.

Nije dozvoljavao bespotrebno uzimanje novca iz državne blagajne, osim za opremanje zimskih i ljetnih vojnih pohoda i deva za te svrhe. Njegova, radijallahu anhu, snaga poredi se sa

---

[33] Tj. bez opravdanog razloga i jasnog dokaza (op.prev.).
[34] Tj. ne želeći time Allahovo zadovoljstvo (op.prev.).
[35] Tj. Tvoga zadovoljstva (op.prev.).
[36] Endelusij El-*Akdul-Ferid*; IV dio, str. 45.
[37] Tj. stvari od društvenog značaja.



snagom sredovječnog[38] čovjeka iz reda muhadžira. Njegova obraćanja i pisma namjesnicima i rukovodiocima podrobno su sadržavala njegova duboka osjećanja odgovornosti prema vjeri i podanicima uz oslanjanje na Allaha, dž.š., i vlastitu pravednost.[39]

Neka od značajnijih djela Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu,

Omer, radijallahu anhu, započeo je svoje vladanje reformisanjem islamske države nepokolebljivom odlučnošću, bez blagosti i popuštanja. To je činio kako bi riješio mnoga od bitnih životnih problema[40] i ispunio zahtjeve novih okolnosti, posebno kada je došlo do širenja teritorije islamske države na sve četri strane svijeta.

Neka od Omerovih, radijallahu anhu, najznačajnijih djela su:

- Uspostava državnih uprava (institucija) -osnovao je državnu vojnu upravu koja bi u našem vremenu nosila naziv Ministarstvo odbrane i upravu za porez koja se može porediti sa današnjim Ministarstvom finansija
- Osnovao je državnu blagajnu na koju su podjednako pravo imali svi muslimani i postavio je šerijatske sudije i administrciju. Također je odredio datum Hidžre kao osnovu za

[38] Tj. čovjeka u zrelim godinama

[39] Ekrem Dija El-Amri *Asrul-Hilafetir-rašideti*, str. 68.

[40] Tj. stvari čijim bi rješenjem doprinio jačanju islamske države (op. prev.)

početak računanja vremena u islamskoj državi i reformisao komunikativni sistem.[41]

Vodio je brigu o podanicima, a primjer toga je njegovo kontrolisanje muslimana, pa čak i tokom noći.

- Osvojena područja ostavio je u vlasti njihovih domaćih stanovnika, odnosno dao im je izvjesnu autonomiju umjesto njihove podjele između muslimanske vojske uz uslov plaćanja "haradža".[42]

- Podijelio je osvojena područja na pokrajine i u svakoj pokrajini odredio namjesnika. Svaki namjesnik je primao platu iz državne blagajne, a bili su birani na osnovu bogobojaznosti i sposobnosti, bez uzimanja u obzir položaj njihovih očeva i djedova, te krvnog srodstva i porijekla.

- Naredio je izgradnju i proširenje izvjesnog broja gradova u osvojenim područjima poput Basre i Kufe u Iraku, te Fustata u Egiptu, kao i drugih gradova kako bi oni bili centri islamske države u tim pokrajinama.

Muslimanska osvajanja u vrijeme Omera, radijallahu anhu

Omer, radijallahu anhu, posebnu brigu posvetio je nastavku džihada, širenju islama i ustrajnosti u osvajanjima koja su počela za vrijeme Ebu-Bekra, radijallahu anhu, prema Perziji i Bizantiji. Ova osvajanja uslijedila su slijedećim redoslijedom:

---

[41] Tj. poštanski sistem (op. prev.).

[42] Tj. poreza na zemlju (op. prev.)



Osvajanje Iraka i Perzijskih teritorija

Omer, radijallahu anhu, usmjerio je svoju pažnju ka osvajanju Iraka i teritorija Perzije, nakon što je učvrstio položaje islamske vojske u zemljama Šama. Važnost ovoga postupka[43] proizilazi iz želje halife, radijallahu anhu, da sebe postavi na mjesto zapovjednika vojske (koja bi učestvovala u tim pohodima). Većina muslimana savjetovala mu je da ostane na svom položaju i da za vojni pohod odredi čovjeka iz reda najučenijih ashaba. Omer radijallahu anhu, složio se s tim prijedlogom i iznio mišljenje da tu komandu povjeri Sa'du b. Ebi-Vekkasu.

Bitka na Kadisiji (15. godine po Hidžri)

Sa'd b. Ebi-Vekkas, radijallahu anhu, uputio se sa vojskom prema Iraku, koji je do tada bio dio velike perzijske države i izvanredan primjer čvrstog vođstva i mudre i staložene politike. Kada su Perzijanci osjetili nadolazeću opasnost, njihov vladar, Jezdedžird, sakupio je mnogobrojnu vojsku, čiji su broj povjesničari pretpostavili na oko osamdeset hiljada uvježbanih boraca, dobro naoružanih i spremnih za borbu. Na njihovom čelu bio je poznati vojni zapovjednik Rustem. Također, uz vojsku je bila i karavana od trideset i tri slona. Kada su se vojske susrele

[43] Tj. osvajanja Iraka i Perzije.

Rustem je zatražio od Sa'ada, radijallahu anhu, da mu pošalje pouzdanog i učenog čovjeka kako bi mu postavio neka pitanja. To je učinio zbog čuđenja ovim Arapima i uzroka koji ih je promijenio. Prije toga su bili pokoran i pobožan narod prema Perziji, koji je bio zadovoljan malom količinom pomoći i hrane prilikom gladi i napada neprijatelja. Sa'd, radijallahu anhu, poslao mu je neke od ashaba, radijallahu anhum. Jedan među njima bio je Rebi'a b. Amir, radijallahu anhu. Ušao je u Rustemovu dvoranu koja je bila ukrašena zlatnim peharima i svilenim krevetima. Posebno su bili istaknuti dijamanti, skupocjeno posuđe i drugi veličanstveni i skupocjeni ukrasi. Rustem je nosio krunu koja je zasjenjivala oči i sjedio je na zlatnom prijestolju. Ušao je u pohabanoj odjeći sa sabljom štitom i konjem. Kada je ugledao njihove ukrase poželio je ispoljiti svoj prezir prema njihovoj lažnoj vanjštini. Ušao je jašući konja, sve dok nije stupio na ćilimom prostrt dio dvorane. Sjahao je i svezao konja za jedan skupocjen krevet. Prišao im je visoko dignute glave i postojanim hodom, a na njemu je bilo njegovo oružje, ratnički pancir i kaciga. Rekli su mu: "Odloži oružje!" Rekao je ponosno: "Nisam vam došao zbog borbe, nego ste me pozvali. Pustite me ovako, a ako ne, vraćam se nazad." "Dozvolite mu," – rekao je Rustem. Prišao mu je, a vrhom koplja se naslonjao na postavljene pehare.
"Sa čime dolazite?"[44] – upitao je Rustem.
"Uzvišeni Allah nas je poslao da izvedemo ljude iz obožavanja stvorenja na put obožavanja Uzvišenog Allaha, iz skučenosti dunjaluka u njegovu širinu i iz nepravede drugih vjera u pravednost islama. Poslao nas je sa Svojom vjerom ljudima da ih pozivamo da se vrate svome Gospodaru. Onaj ko to prihvati i mi

---

[44] Tj. šta vas je pokrenulo u borbu protiv nas (op.prev.).



to od njega prihvatamo, te se ustežemo od njega, a onaj ko to odbije, protiv njega se borimo sve dok ne zaslužimo ono što je Allah obećao."
"Šta je to Allahovo obećanje?" – upitao je Rustem.
"Džennet za onoga koji umre ili pogine boreći se protiv onih što odbiju ili pobjeda za one koje Allah, subhanehu ve te'ala, sačuva od smrti i pogibije."
Rustem je zatražio da mu se da vremena, ali su mu odbili dati rok duži od tri dana. Nakon toga dvije vojske su se žestoko sukobile u boju koji je danonoćno trajao i produžio se na puna tri dana. U tim danima muslimani su zarobili većinu slonova kojih su se mnogo bojali njihovi arapski konji, jer nisu bili navikli na takve prizore. Vjernici su hrabro izdržali poteškoće i borili se dok pobjeda nije upotpunjena Allahovim vođenjem i pomoći Svojim robovima.
Četvrtog dana bitke Uzvišeni Allah poslao je žestok vjetar. Vojni logor i šatori medžusija bili su porušeni, a oni su se bezobzirno razbježali. Ubijen im je vojskovođa i uz njega deset hiljada vojnika. Muslimani su imali oko dvije i po hiljade šehida.
Ovom odlučujućom bitkom Uzvišeni Allah ojačao je Svoju vjeru i uzdigao Svoju Riječ. Nakon nje povećalo se poštovanje prema muslimanima od strane Arapa i drugih naroda. Uputa i pravednost islama se proširila, a nepravda širka i kufra izgubila je svoju moć i ugled.

Osvajanje teritorija Šama

Bizantinci su saznali za ulazak islamskih trupa na njihovu teritoriju. Pisali su o tome svome vladaru Heraklu, koji se nalazio u Kudsu. Herakle je odgovorio: "Smatram da treba da se nagodite sa muslimanima. Tako mi Boga, da se nagodite sa njima dajući im pola teritorija Šama, a da vama ostane druga polovina uz ostala područja bolje vam je nego da vas pobjede u Šamu i polovini ostalih teritorija."
Ovaj savjet je rasrdio bizantijsko vojno rukovodstvo. Pomislili su da je imperator izgubio snagu i volju za suprostavljanje i da će bez borbe predati teritorije osvajačkim trupama muslimana. Međutim, istina je da je Herakle popustio pred srdžbom svojih vojnih zapovjednika i odlučio se za borbu protiv muslimana, bez obzira na uvjerenje da će doživjeti poraz. Herakle je sakupio buntovne zapovjednike i krenuo u pravcu Himsa. Tamo je spremio ogromnu i mnogobrojnu vojsku za suprostavljanje muslimanima.

Bitka na Jermuku (15. godine po Hidžri)

Nakon što je bizantijski car Herakle vidio neprestane trijumfe i napredovanja muslimana, sakupio je u najvećoj mjeri svoje snage i komandu nad njima povjerio svome bratu. Te bizantijske snage zauzele su položaje oko rijeke Jermuk, jedne od mnogobrojnih pritoka rijeke Jordan.



Muslimanska vojska pod komandom Ebu-Ubejde, radijallahu anhu, zauzela je položaje nasuprot Bizantijcima. Ebu-Ubejde, radijallahu anhu, naredio je Halidu b. el-Velidu da rasporedi muslimansku vojsku.
Halid b. el-Velid, radijallahu anhu, rasporedio je vojsku na način koji Arapi nisu ranije poznavali. Podsticao je muslimanske konjanike da hrabro napadnu na Bizantijce kako bi izolovali bizantijske konjanike od pješadije. Bizantijska konjica se počela povlačiti nakon što im je oboreno hiljade konjanika, hrabrim napadima i udarima muslimanskih konjanika. Zatim su muslimani navalili na bizantijsku pješadiju koji su se očajnički borili do smrti ili se bacali u rijeku. Velika pobjeda muslimana je ostvarena. U Bici na Jermuku ubijeno je više od sto hiljada Bizantijaca, dok su muslimani imali oko tri hiljade šehida.[45]

Osvajanje teritorija Egipta

Egipat je u to vrijeme bio jedna od bizantijskih pokrajina. Glavna vjera u njemu bila je kršćanstvo, a to je vjera koju su ispovijedali Bizantijci. Međutim, Bizantijci su činili zlo i nepravdu Egipćanima sa namjerom da izazovu vjersku netrpeljivost. Činili su im nepravdu uvođenjem poreza i nameta tako da su im uveli poreze na mrtve i nisu im dozvoljavali ukopavanje mrtvaca, osim kada porodica umrlog plati porez.

[45] Abdullah Salih 'Usejmin *Es-siretun-nebevijjetu ve-tarihul-hulefair-rašidin*, str. 86.

'Amr b. el-'As, radijallahu anhu, krenuo je iz Šama, uputivši se prema Egiptu sa četiri hiljade muslimanskih vojnika. Munjevito su prevalili pješčani Sinaj tako da su krajem 18. godine po Hidžri stigli u mjesto El-Ariš. Zauzeli su ga bez borbe, jer nije bilo pod upravom Bizantijaca. Zatim je 'Amr b. el-'As, radijallahu anhu, nastavio sa napredovanjem dok nije stigao do grada Ferma.[46] Ovaj grad je držao u okruženju oko mjesec i po dana, sve dok se nije ostvarila pobjeda početkom 19. godine po Hidžri. Starosjedioci Egipta pomagali su muslimane za vrijeme ove opsade. Zatim je 'Amr, radijallahu anhu, krenuo prema gradu Bilbejs i zauzeo ga nakon mjesec dana neprekidne borbe. Nakon toga je krenuo prema mjestu Ummu Dunejn.[47] Tu je došlo do borbe. Bizantijci su se povukli u utvrđenja Babilona, koje je bilo jedno od najboljih utvrđenja. Muslimani su ih držali u okruženju sve dok im nije, uz Allahovu, pomoć određena pobjeda. Nakon toga je nastavljeno osvajanje gradova sve do uspostave potpune islamske vlasti nad Egiptom.

Pogibija halife Omera b. Hattaba

Omer, radijallahu anhu, preselio je na ahiret kao žrtva Fejruza koji je bio poznat po nadimku Ebu-Lu'lue. Ispovijedao je vatropoklonstvo i bio je sluga Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu. Ubio ga je handžarom sa dvije oštrice, zadavši mu njime šest udaraca. To se desilo za vrijeme sabah-namaza, 23. zul-

[46] Današnji grad Burseida (op.prev.).
[47] Mjesto u blizini Kaira (op.prev.).



hidždžeta 23. godine po Hidžri. Udario ga je u momentu kada je izgovarao početni tekbir za namaz. Zatim je počeo da bježi i prilikom bjega udarao je handžarom sve koji su mu bili na putu. Na taj način ranio je trinaest ljudi od kojih je gotovo polovina podlegla ranama. Kada je Ebu Lu'le osjetio da će biti uhvaćen i da nema izlaza, izvršio je samoubistvo tim istim nožem. Halifa radijallahu anhu, prenesen je svojoj kući. Nakon ranjavanja ostao je u njoj tri dana.

Okupao ga je, u ćefine umotao i klanjao mu dženazu njegov sin Abdullah, radijallahu anhu. Pokopan je pored svoja dva druga.

Period vlasti Omera radijallahu anhu, trajao je deset godina i šest mjeseci. Neka je Uzvišeni Allah zadovoljan njim i neka ga nagradi najvećom nagradom u ime islama i svih muslimana. Amin!

‘OSMAN B. ‘AFFAN

RADIJJALLAHU ANHU

PERIOD VLADAVINE :
OD 23. DO 35. GODINE PO HIDŽRI



Porijeklo

On je Osman b. 'Affan b. Ebi-'As b. Umejje b. 'Abdu Šemsi b. Abdu Menat b. Kusijj b. Kilab el-Kurešiji el-Emevijji. On je treći upućeni halifa. Dobio je nadimak Ebu-'Amr po sinu 'Amru. Također, je prozvan nadimkom Zunnurejn (Vlasnik dvije svjetlosti), jer je oženio dvije kćeri Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i to Rukajju, koja je preselila na ahiret nakon Bitke na Bedru i Ummu Kulsum koja je preminula za vrijeme života Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.[48]

Prelazak na islam

Osman, radijallahu anhu, prihvatio je islam u 34. godini života. On je jedan od prve deseterice koji su primili islam. Također, on je jedan od deseterice obradovanih Džennetom. Osmanovo prihvatanje islama bilo je rezultat Ebu-Bekrovog pozivanja (dawe).

Ebu-Bekr, radijallahu anhu, pozivao je u islam svakog u koga je imao povjerenja i koga bi sreo od svoga naroda. Sa njim su se družili i pred njim islam prihvatili slijedeći ashabi: Zubejr b. el-Avvam, Osman b. 'Affan, Talha b. 'Ubejdullah, Sa'd b. Ebi-Vekkas i Abdur-Rahman b. 'Avf, radijallahu anhum. Uputili su se sa njim Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

[48] Ibn Hadžer *El-isabe*, IV dio, str. 223.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iznio im je osnovna učenja islama, učio Kur'an pred njima i obavijestio ih o najvažnijoj istini islama,[49] te su povjerovali.[50]

Moralne karakteristike i vrijednost

Osman, radijallahu anhu, bio je poznat po plemenitosti i blagosti. Također, bio je poznat i po stidu tako da niko nije bio poznatiji po tome od njega. Čak je i Allahov Poslanik bio stidljiv prema njemu, te je rekao: Kako da se ne stidim čovjeka od kojeg se meleki stide."[51]

Katade, radijallahu anhu, prenosi o njegovoj vrijednosti da je Enes, radijallahu anhu, rekao: "Uspeo se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sa Ebu-Bekrom, Omerom i Osmanom, radijallahu anhum, na brdo Uhud koje se zatreslo, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:"Uhude, miruj! - (mislim da ga je udario jednom nogom)- "Zar na tebi nije Vjerovjesnik, es-Siddik i dva šehida."[52]

Od Ibn Omera, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao:"Mi nismo u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nikoga smatrali boljim od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, Omera,

---

[49] Istina islama, tj. tevhid koji je prvo u šta su pozivali poslanici.

[50] Ibn Kesir *Es-siretun-nebevijjetu*, I dio, str. 473.

[51] *Sahihu Muslim*, XV dio, str. 169.

[52] Ibni Hadžer *Fethu-l-bari*, VII dio, str.53.



radijallahu anhu, i Osmana, radijallahu anhu, a zatim Vjerovjesnikove ashabe ne izdvajajući nijednog od njih."[53]

Osmanovo žrtvovanje imetka

Osman, radijallahu anhu, pokazao je veličanstvene primjere u pomaganju islama i uzdizanju njegove uzvišene riječi. Bio je jedan od najdarežljivijih muslimana kad god bi se ukazala prilika i kad god bi glasnik pozvao u džihad na Allahovom putu.

Prenosi Tirmizi od Abdur-Rahmana b. Semure, radijallahu anhu, da je rekao:" Osman, radijallahu anhu, došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kada je spremao jedan od oskudnijih vojnih pohoda, noseći hiljadu dinara i rasuvši mu ih po krilu." Kaže Abdur-Rahman: "Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ih prevrće u krilu govoreći: "Nema štete za Osmana u onome što uradi nakon ovog dana," ponavljajući to dva puta."[54]

Od njegovih dobrih djela jeste da je iskopao bunar "Er-Rumetu". Prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko iskopa bunar "Er-Rumetu" pripada mu džennet."[55] Osman, radijallahu anhu, ga je iskopao i učinio ga upotrebljivim za muslimane.

---

[53] *Fethu-l-bari*, VII dio, str. 54.
[54] Prenosi Tirmizi u *Sunenu*, III dio, str. 608
[55] *Fethu-l-bari*, VII dio, str. 52

Šeste godine po Hidžri Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao ga je Kurejšijama u svojstvu svoga izaslanika.[56] Razlog tome bilo je sprečavanje ulaska Allahovog Poslanika u Mekku od strane Kurejšija. Poslao ga je kurejšijskim vođama i uglednicima, obavještavajući ih da nije došao zbog borbe nego sa namjerom da posjeti Ka'bu i da joj oda dužno poštovanje.[57] Osman, radijallahu anhu, krenuo je prema Mekki, izlažući se opasnosti. Došao je Ebu- Sufjanu i kurejšijskim vođama, prenoseći im ono zbog čega ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao. Kada je završio sa porukom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekli su mu: "Ako hoćeš činiti tevaf oko Ka'be, učini ga." Na to je on odgovorio: "To neću učiniti sve dok Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bude tavafio."[58]

Davanje prisege Osmanu na namjesništvo

Nakon što je Omer, radijallahu anhu, ranjen od strane Ebu-Lu'lua, neki muslimani su zatražili od njega da odredi nasljednika za hilafet od onih kojima je zadovoljan. Omer, radijallahu anhu, tome se usprotivio, a zatim je rekao: "Ako budem određivao nasljednika, pa to je činio onaj koji je bio bolji od mene,[59] a ako ostavim, pa to je činio onaj koji je bio bolji od

[56] Pregovarača (op.prev.).
[57] Tj. da obavi umru (op.prev.).
[58] Ibn Hišam *Es-Siretun-Nebevijjetu*, III dio, str.202
[59] Misleći na Ebu-Bekra



mene."[60] Zatim je Omer, radijallahu anhu, spomenuo imena šestorice ljudi koji su posebno bili poznati po ljubavi i naklonosti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prema njima, u odnosu na druge ljude. Oni su: Alijja, Osman b. Affan, Abdur-Rahman b. Avf, Sa'd b. Ebi-Vekas, Zubejr b. el-'Avvam i Talha b. Ubejdullah, radijallahu anhum. Tražio je od njih da se nakon njegove smrti sakupe i izaberu jednog između sebe.
Nakon Omerove, radijallahu anhu, smrti ova grupa se sakupila tako da su izabrali Osmana, radijallahu anhu.[61] Nakon toga svi muslimani su mu jednoglasno dali prisegu na hilafet.

Neka od značajnijih djela Osmana radijallahu anhu

Ujedinjenje muslimana u učenju Kur'ana na jedinstven kurejšijski dijalekat.

Islam se širio i islamska osvajanja su se protegla na mnoge države. Islam su primali mnogi nearapski narodi tako da su se neki ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pobojali da se ljudi ne raziđu u čitanju Kur'ana, tj. da ne dođe do promjene teksta ili učenja. Huzejfe b. el-Jeman, radijallahu anhu, došao je Osmanu, radijallahu anhu,[62] te je

---

[60] Misleći na Poslanika s.a.v.s.
[61] Ibni Hadžer *Fethu-l-bari*, VII dio, str. 59.
[62] On se borio uz stanovnike Šama u osvajanjima Armenije i Azerbejdžana (op.prev.).

izrazio strah da ne dođe do razlaza među njima u učenju Kur'ana. Huzejfe, radijallahu anhu, rekao je:" O vladaru pravovjernih, spriječi ovaj ummet da se raziđe u Knjizi poput razilaženja židova i kršćana." Osman, radijallahu anhu, pisao je Hafsi, radijallahu anha: "Pošalji nam listove koje ćemo ujediniti u zbirke,[63] a zatim ćemo ti ih vratiti."
Hafsa, radijallahu anha, poslala je Osmanu radijallahu anhu, te listove, te je on naredio kompletiranje Kur'ana na kurejšijskom dijalektu. Na taj način listovi su spojeni u Mushafe. Na sve četiri strane svijeta poslao je po jedan primjerak Mushafa i naredio da se spali sve što je drugačije[64] od Kur'ana i onog što se nalazi na listovima mushafa.[65]

Osnovao je islamsku ratnu mornaricu.

Namjesnik Šama, Muavija b. Ebi-Sufjan, radijallahu anhu, zatražio je od halife Osmana, radijallahu anhu, dozvolu za osnivanje ratne pomorske flote s ciljem suprotstavljanja bizantijskoj ratnoj floti na obalama Šama i Egipta, pa mu je to dozvolio. Muavija, radijallahu anhu, pripremio je snažnu ratnu flotu koja je upotrijebljena u osvajanju dva otoka u Sredzemnom moru-Kipra i Rodosa.
Isto tako, muslimanska flota se sukobila sa bizantijskom 34. godine po Hidžri i pobijedila je u blizini Aleksandrije u Bitki

[63] Mushafe (op.prev.).
[64] Tj. po tekstu (op.prev.).
[65] *Fethu-l-bari*, IX dio, str.11.



poznatoj po mnoštvu jarbola, iako je bizantijska flota bila mnogobrojnija i opremljenija od muslimanske. Ova bitka poznata je pod nazivom "Zatus-sevari" (Jarbol bitka) zato što su jarboli muslimanskih i bizantijskih lađa bili vezani jedni za druge.[66]

Muslimanska osvajanja za vrijeme halife Osmana b. Affana

Osvajanje sjeverozapadne i sjeveristočne Afrike

Muslimanska vojska se za vrijeme Osmana b. Affana, radijallahu anhu, približila zemljama Nubijaca[67] južno od Egipta. Uspjeli su ih osvojiti i pripojiti islamskoj državi. Isto tako, muslimani su nastavili sa osvajanjem sjeverozapadne Afrike[68] i proširili islamki poziv na njihovim područjima. Muslimanska vojska je stigla do ravnica Tunisa. Na njima su se sukobili sa bizantijskim snagama i porazili ih. Čitava teritorija od Barka[69] do Tunisa u vrijeme Osmana, radijallahu anhu, ušla je u sastav muslimanske države (hilafeta).

---

66 Zuhebij *Tarihul-islami ve vefejatul-mešahiri vel- e'alam 'ahdel-hulefair-rašidine*, str. 420

67 Zemlje Nubijaca su Etiopija i Ertreja (op.prev.).

68 Alžir, Tunis i Maroko (op.prev.).

69 Mjesto u Libiji (op.prev.).

Osvajanje perzijskih zemalja

Teritorija muslimanke države u vrijeme Osmana, radijallahu anhu, stalno se širila tako da je dosegla do Kaspijskog mora na istoku. Muslimani nisu prestajali napadati perzijskog cara Jezdedžirda, sve dok nije ubijen u (iranskom) gradu Mervu u Perziji. Njegovom smrću završena je vladavina perzijskog carstva.

Pogibija halife Osmana

Halifa Osman, radijallahu anhu, bio je poznat po svojim plemenitim osobinama i visokom stepenu morala. Bio je, neka je Allah zadovoljan s njim, blagodaran i premilostiv, pa su za njegovom smrću čeznuli samo ljudi iskvarenih duša i neprijatelji Allahove postojane vjere.
Od ovih je Abdullah b. Sebe'e, židov koji je licemjerno primio islam u vrijeme hilafeta Osmana b. Affana, radijallahu anhu. Putovao je po muslimanskim gradovima i gdje god bi stigao iznosio bi laži na Osmana, radijallahu anhu, pričajući o njegovoj nepravednosti prema drugom gradu, prenoseći to iz jednog mjesta u drugo. Na taj način stanovnici jednog mjesta mislili su da su bolji i u boljem položaju u odnosu na stanovnike drugog mjesta. Uvjeravao ih je, također, da Alija ima veće pravo na hilafet od Osmana, radijallahu anhu. Zbog toga su stizale delegacije iz Basre, Kufe i Egipta, pod vođstvom Abdullaha b. Sebea, lanetullahi alejh, a primali su ih halifa Osman, radijallahu



anhu, i Alija, radijallahu anhu. Obećali su im svako dobro kako bi se vratili u svoju pokrajinu. Kada su ove delegacije bile pri izlasku iz Medine, odlučili su se vratiti u nju, sa dokazom da je Osman, radijallahu anhu, pisao egipatskom namjesniku, naredivši mu da pobije delegaciju koja je stigla iz Egipta u Medinu. Osman, radijallahu anhu, bio je nevin, čist od tog pisma, koje je na njega potvoreno. Pismonoša ovog lažnog pisma otišao je stanovnicima Egipta i nastojao im je svojom pojavom skrenuti pažnju na sebe. Pitali su ga: "Šta je s tobom? Ti kao da si poslan sa nečim, šta je to?" Odgovorio je: "Ja sam izaslanik vladara pravovjernih, njegovom namjesniku u Egiptu."
Pretresli su ga i našli ovo lažno pismo. Jasno je da je ovaj čovjek imao namjeru da stekne popularnost. Egipćani su se vratili Osmanu, radijallahu anhu. Osman, radijallahu anhu, tražio je provjeru ovog pisma, a oni su to odbili i rekli su: "Allah, subhanehu ve te'ala, nam je dozvolio tvoj život." Ovi buntovnici su opkolili Osmanovu, radijallahu anhu, kuću. Mnogi od ashaba i njihovih sinova pokušali su stati u Osmanovu odbranu. Međutim, on, radijallahu anhu, ih je zaklinjao da vrate sablje u korice. Ovi buntovnici su navalili na halifu, radijallahu anhu. Sabljom ga je udario jedan Egipćanin u trenutku kada je Osman, radijallahu anhu, učio Kur'an. On je iz plemena Benu Sudevs, koji se zvao Džeble i bio je crnac.[70] Osman, radijallahu anhu, uzeo je Kur'an u ruku, a ubica ju je odsjekao. Osman, radijallahu anhu, tada je rekao: "Tako mi Allaha, ona je prva ruka koja je pisala Kur'an." To je rekao jer je bio jedan od pisara Objave i prvi koji je pisao Mushaf od odabrane skupine pisara Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ubijen je, neka je Allah zadovoljan sa

[70] Doktor Ekrem Dija El-Amrij *Asrul-hilafetir-rašideti*, str. 391.

njim, a Mushaf mu je bio u rukama i krv se prolila po riječima Uzvišenog Allaha: “Allah ti je protiv njih dovoljan, jer On sve čuje i sve zna.” (El-Beqare, 137)
Zatim mu je Mushaf ispao iz ruke. Došla je njegova, radijallahu anha, žena, Naila, da ga brani, pa ju je jedan od buntovnika udario sabljom po ruci i odsjekao joj prste. Zatim je udario Osmana, radijallahu anhu, i ubio ga. Njegova pogibija se desila u petak 18. zul-hidždžeta 35. godine po Hidžri.[71]
Neka Allah, subhanehu ve te'ala, podari vladaru pravovjernih Svoju veliku milost i neka ga nagradi najvećom nagradom u ime islama i svih muslimana. Amin!

[71] Ibni Hadžer *El-isabe*, IV dio, str. 224.

ALIJA B. EBI-TALIB

RADIJJALLAHU ANHU

PERIOD VLADAVINE:
OD 35. DO 40. GODINE PO HIDŽRI

Porijeklo

On je Alija b. Ebi Talib, amidžić Allahovog Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, i muž njegove kćerke Fatime, radijallahu anha. On je jedan od pravednih i upućenih halifa i jedan od deseterice obradovanih Džennetom. Rođen je prije poslanstva na 10 godina.[72] Njegov otac je iz porodice Abdu-Mena'a. On je sin Abdul-Muttalibov, koji je sin Hašimov, a koji je sin Abdu-Menafov. Alija, radijallahu anhu, prozvan je nadimkom “Ebus-Sebtajni” (Otac dva unučeta), tj. Hasana i Husejna, radijallahu anhuma. Po sinu Hasanu, radijallahu anhu, prozvan je nadimkom “Ebu Hasan”. Također, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prozvao ga je nadimkom “Ebu Turab” (Otac prašine, zemlje). Buharija prenosi da je Alija, radijallahu anhu, ušao kod Fatime, radijallahu anha, zatim je izašao i otišao ležati u mesdžid. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ju je: “Gdje je sin tvoga amidže?” “U mesdžidu,” odgovorila je. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio se njemu i našao ga. Njegov gornji dio odjeće[73] bio mu je spao sa leđa, te je golim leđima bio naslonjen na zemlju. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je počeo uklanjati zemlju sa leđa govoreći: "Sjedi, o Ebu Turab!” ponavljajući to dva puta.

---

[72] Ibni Hadžer *El-isabe*, IV dio, str. 269.
[73] Ogrtač (op. prev.).



Prelazak na Islam

Alija, radijallahu anhu, bio je prvo dijete koje je primilo islam. Živio je pod zaštitom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On se starao o njegovom odgoju kako bi amiđži bar malo olakšao opskrbu i idržavanje porodice. Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo primati Objavu, Alija, radijallahu anhu, nije napuštao njegovu zaštitu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ga je u islam, pa mu je povjerovao i kao istinu prihvatio sve što mu je prenio.[74] Tada je Alija, radijallahu anhu, imao osam ili deset godina života.[75]

Moralne osobine

Alija, radijallahu anhu, bio je učen i oštrouman, poznat po rječitosti, hrabrosti, čovječnosti i ispunjavanju i čuvanju datih obećanja. Izbjegavao je dunjaluk i njegove ukrase, a volio je noć i usamljenost u njoj.[76] Bio je zadovoljan skromnom odjećom i hranom. Na najbolji način postupao je sa vjernicima i uvijek je bio u blizini siromaha i nevoljnika. Govorio je o dunjaluku: "Tvoje vrijeme je kratko, društvo bezvrijedno, značaj mali; teško meni od slabe opskrbe,[77] dugog putovanja i samoće na putu."[78]

[74] Ibn Hišam *Es-siretu*, I dio, str. 229.
[75] Ekrem Dija' el-'Amri *Asrul-hilafetir-rašideti*, str. 75.
[76] Tj. usamljenost zbog ibadeta Uzvišenom Allahu, (op.prev.).
[77] Tj. od malo dobrih djela, dugog života i udaljenosti od Allahove pomoći (op. prev.).

Vrijednost Alije radijallahu anhu

Alija, radijallahu anhu, poznat je po mnogim vrijednostima.[79] Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za njega kaže: "Ti si od mene, a ja sam od tebe."[80] Tu su i riječi Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio je na ahiret, a sa njim[81] je bio zadovoljan."[82] U Bici na Hajberu, kada je muslimanima bilo teško osvajanje tvrđave, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Sutra ću predati zastavu čovjeku kome će Allah dati pobjedu,"- pa su ljudi zanoćili i čitavu noć uzbuđeni raspravljali o tome koji će od njih dobiti zastavu. U tome su i dočekali zoru, pa su poranili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a svaki od njih je priželjkivao dobiti zastavu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je upitao: "Gdje je Alija b. Ebi-Talib?" Žali se na bolove u očima, o Allahov poslaniče,"- odgovoriše oni. Zatim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pošaljite po njega i dovedite mi ga. Kada je došao, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pljuvačkom mu je nakvasio oči i zamolio Uzvišenog Allaha za njega. Ozdravio je kao da nikad nije imao bolove. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mu je zastavu, pa mu je Uzvišeni Allah dao pobjedu.[83]

---

[78] Emina el-Kada'a El-hulefaur-rašidine, str. 87.

[79] Tj. stvarima koje povećavaju ugled i dostojanstvo i kod Allaha, dž.š. i kod ljudi.

[80] *Fethul-bari*, VII dio, str. 70.

[81] Tj. sa Alijom.

[82] *Fethul-bari*, VII dio, str. 70.

[83] Ibid.



Njegovo žrtvovanje i zalaganje

Alija, radijallahu anhu, bio od najodabranijih ashaba, nije oklijevao prilikom izvršavanja naredbi na putu ovog poziva, te je sebe i svoj imetak žrtvovao na tom putu. On, neka je Allah zadovoljan s njim, prvi je čovjek koji je žrtvovao svoj život zbog Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Prespavao je u Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, postelji u noći Hidžre, iako je znao da su se mnogobošci pripremili za ubistvo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Također, učestvovao je u svim bitkama, osim Bitke na Tebuku.[84]

Hilafet

Nakon Osmanove, radijallahu anhu, pogibije muslimani su izabrali Aliju, radijallahu anhu, za svoga vođu, ali to on nije odmah prihvatio. Želio je biti namjesnik[85] umjesto vođe.[86] Ashabi, radijallahu anhum, bili su uporni, zbog nastojanja da se oslobode teškog položaja u kojem su bili kada su buntovnici postali upravitelji u Medini nakon nasilnog i nepravednog ubistva halife Osmana, radijallahu anhu, sa njihove strane. Pored toga, buntovnici su prijetili stanovnicima Medine ubistvom savjetodavnog vijeća i najuglednijih ashaba, radijallahu anhum, koje budu zatekli u Medini, ako ne budu pronašli nekoga ko bi

[84] Ibn Hišam *Es-siretun-nebevijjetu*, II dio, str. 97.
[85] Tj. odgovoran za neko mjesto (op.prev.).
[86] Tj. halifa (op.prev.).

prihvatio hilafet. Govorili su: "O stanovnici Medine, čuvajte se. Dajemo dva dana, a ako ne nađete nekoga za halifu, pogubit ćemo Aliju, Talhu, Zubejra, radijallahu anhum, i mnoge druge ljude."
Kada su muhadžiri i ensarije postali energični prema njemu sa svojim zahtjevom, shvatio je da mu je to stroga dužnost i prihvatio njihov zahtjev. U subotu 19. zul-hidždžeta, Alija, radijallahu anhu, izašao je u mesdžid, uspeo se na minber, te su mu muhadžiri i ensarije dali prisegu. Od onih koji su mu dali prisegu bili su Zubejr b. el-Awam, radijallahu anhu, i Talha b. Ubejdullah, radijallahu anhu.[87]

Najvažniji događaji za vrijeme Alije, radijallahu anhu

Odredba Allaha, subhanehu ve te'ala, bila je da se produži smutnja nakon Osmanovog, radijallahu anhu, ubistva, te da se neki njeni događaji ponove uz spletke i lukavstva neprijatelja islama kao iskušenje i ispit za muslimane. Uzvišeni Allah je Najmudriji u Svojim presudama i najbolji poznavalac onoga što odredi. Nakon što je Alija, radijallahu anhu, prisegom postavljen za halifu, počeo je sa upravom na slijedeći način:
Smijenio je Osmanove, radijallahu anhu namjesnike na koje su se ljudi žalili i odstranio je svakog ko se nije slagao sa njegovom politikom;

---

[87] Pogledaj djelo *El-bidaje ve nihaje*, IV dio, str. 237. Djelo *Et-tarihu-l-islamijju el-hulefaur-rašidune* str. 259. Taberij *Tarihul-umemi vel-muluki*, II dio, str. 700.



Odredio je rok za kažnjavanje Osmanovih, radijallahu anhu, ubica, odmah po uspostavljanju vlasti i na tome je ujedinio muslimane iz drugih pokrajina.[88]

Stav nekih ashaba, radijallahu anhum, prema odlukama

Neki od namjesnika prihvatili su ovo smjenjivanje, dok jednom dijelu to nije bilo po volji. Od tih je namjesnik Šama – Muavija b. Ebi- Sufjan, radijallahu anhu, iako je znao neke vrijednosti Alije, radijallahu anhu, i njegovu veliku snagu.
Uzrok njegovog neprihvatanja ovih odluka bila je njegova ustrajnost na isticanju potrebe što brže osvete Osmanovim, radijallahu anhu, ubicama, prije prisege. Ovo je bio korijen razilaženja. Sve što se dogodilo između Alije i Muavije, radijallahu anhum, svodilo se na vlastiti idžtihad,[89] a ne na borbu Muavije, radijallahu anhu, za postizanje vođstva. Zbog toga su pripadnici sunneta vel-džema'ata složni da svaki od njih ima opravdanje. Onaj ko ispravno zaključuje zaslužuje dvostruku nagradu, a onaj ko pogriješi zaslužuje samo jednu, kao što kaže Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Kada sudija donese presudu, ulažući napor u nju i ispravno presudi, pripadaju mu dvije nagrade, a kada ulažući napor donese presudu i pogriješi, pripada mu jedna nagrada."[90]

---

[88] Mahmud Šakir *Et-tarihu-l-islamijju el-hulefaur-rašidune*, str. 259.
[89] Zaključivanje i samostalno pronalaženje rješenja nekog problema (op.prev.).
[90] Ibni Hadžer *Fethul-bari*, XIII dio, str. 318.

Ovaj razlaz zlobnici su iskoristili za zametanje dva bolna sukoba između muslimana u kojima je svaka strana branila svoj stav, vjerujući da je on istinit i ispravan.
Prvi sukob je bio Bitka kod Deve, a desio se 36. godine po Hidžri. Uzrok Bitke je bio Aišin, radijallahu anha, dolazak sa Talhom i Zubejrom, radijallahu anhuma, u Basru. Uz njih je bilo još mnogo ljudi, a došli su sa namjerom međusobnog zbližavanja, smirivanja uzdrmane (nestabilne) političke situacije i pomirenja među ljudima, nakon što je došlo do razlaza između njih kada je Alija, radijallahu anhu, izabran za halifu. Ovim dolaskom izvršavali su pokornost riječima Uzvišenog Allaha, subhanehu ve te'ala: **"Nema kakva dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima." (En-Nisa:114.)**
Nakon što je Alija, radijallahu anhu, čuo za Aišin, radijallahu anha, dolazak u Basru, izašao je sa vojskom, želeći također, pomirenje. Dokaz su njegove riječi kada je upitan: "Šta namjeravaš i kuda ideš?" Rekao je: "Namjeravamo i želimo pomirenje ako to od nas prihvate oni koji su sa Aišom, radijallahu anha, i ako nam se u tome odazovu." Rečeno je: "Ako se ne odazovu tome?" Rekao je: "Ostavit ćemo ih sa njihovim razlogom, dati im njihovo pravo i produžiti." "Ako ne budu zadovoljni?" "Ostavit ćemo ih, kako bi nas ostavili na miru." "Ako vas ne ostave na miru?" "Suzdržavat ćemo se od otvorene borbe."[91]
Dijalog između njega, radijallahu anhu, i onih koji su bili uz Aišu, radijallahu anha, vodio se na principu međusobnog uvažavanja i

---

[91] Taberij *Tarihul-umemi vel-muluki,* III dio, str. 33-34.



razumijevanja, tako da su dvije vojske zanoćile u miru i spokojstvu. Međutim, nosioci smutnje – Abdullah b. Sebe'e i oni uz njega, se pobojaše sklapanja dogovora između dvije strane, te se u zoru podijeliše u dvije grupe. Obje grupe oružjem krenuše jedna protiv druge, pa muslimani pohitaše ka oružju, misleći da je došlo do izdaje. Na taj način muslimani bijahu uvučeni u bolan sukob u kojem bi ranjena deva koja je nosila Aišu, radijallahu anha.

Kada su se skupine razdvojile i sukob se završio, Aiša radijallahu anhu, vratila se u Mekku, nakon što ju je Alija radijallahu anhu, snabdio potrebnom opskrbom za put i ispratio je, idući pješke uz njenu jahalicu do izlaza iz grada. Uz nju je putovao njen brat Muhammed b. Ebi-Bekr, radijallahu anhu. Također, s njom je poslao svoju djecu Hasana i Husejna, radijallahu anhuma.

Bitka na Siffinu je drugi sukob koji je proistekao iz ovog razilaženja, a kojeg su za to zlonamjernici i iskoristili. Prethodno su objašnjeni uzroci ovog razilaženja. Pristalice uz Aliju, radijallahu anhu, i pristalice uz Muaviju, radijallahu anhu, međusobno su se dopisivali prije sukoba, u periodu od šest mjeseci. Ovo jasno ukazuje na njihov (Alijin i Muavijin) prezir prema međusobnom sukobu i njihovu želju za postizanjem primirja.

Sukob je otpočeo sljedećim etapama:

-Sporadične borbe dviju suprotstavljenih strana odvijale su se zbog vode koja je bila pod kontrolom Muavijine, radijallahu anhu, vojske i zbog koje je dolazilo do borbe između dvije strane. Iračka vojska je bila nadmoćnija i potisnula je vojsku Šama sa njenih položaja. Alija, radijallahu anhu, naredio je svojoj vojsci da

uzmu dovoljno vode za svoje potrebe i da vodu prepuste Muavijinoj, radijallahu anhu, vojsci;[92]
-Borba između dvije strane je nastavljena različitim intenzitetom bez definitivnog trijumfa bilo koje od strana, iako je Alija, radijallahu anhu, bio u stanju doći do pobjede.
Uz sve to, mnogi pojedinaci iz obje vojske sastajali su se noću i međusobno razgovarali.[93]

Završetak događaja i sprečavanje daljnjeg krvoprolića između Iračana i stanovnika Šama

Iskreni vjernici u Allaha, dž.š., strahovali su da muslimani u ovoj bici jedni druge u potpunosti ne unište, te su razmišljali kako da ih izbave iz toga i zaustave borbu. 'Amr b. el-'As, radijallahu anhu, dugo je o tome razmišljao, dok nije došao na ideju "arbitraže" kojom je zaustavljen taj veliki međusobni sukob. Tu ideju je iznio pred Muaviju, radijallahu anhu, i on joj se mnogo obradovao.
Vojska Šama podigla je Mushafe na kopljima, te se Alijina radijallahu anhu, vojska uplašila daljnje borbe protiv njih. Na taj način sukob je zaustavljen i dvije vojske su se nakon pregovora razišle i vratile u svoja mjesta.[94]

---

[92] Ibn el-Esir *El-kamil*, III dio, str. 146.
[93] Emin el-Kuda'a *Tarihul- hulefair -rašidine*, str. 94.
[94] Alija radijallahu anhu, za pitanje arbitraže izabrao je Ebu-Musa'a el-Eš'arija, radijallahu anhu, a Muavija, radijallahu anhu, izabrao je 'Amr b. el-'Asa, kako bi



Pogibija Alije, radijallahu anhu

Alija, radijallahu anhu, preselio je na ahiret 17. ramazana 40. godine po Hidžri kao žrtva jednog od "haridžija",[95] po imenu Abdur-Rahman b. Muldžem, koji je vjerovao da se ubijanjem Alije, radijallahu anhu, približava Allahu dž.š.[96] Ubistvu je prethodio sastanak sa dvojicom istomišljenika, na kome su se prisjećali proteklih događaja koji su se dogodili među muslimanima.[97] Rekli su:"Kamo sreće da ubijemo predvodnike

---

se na taj način postigao dogovor. Dvojica arbitara (pregovarača) složili su se da održe sastanak i ispitaju ovaj problem slijedeće godine. Dogodine su se sastali u određeno vrijeme i obojica se trudili da postignu konačno rješenje, ali je njihova međusobna nesuglasnost poništila korist od arbitraže. Rezulat ovog sastanka bio je obnavljanje primirja bez postizanja konačne odluke. Pregovori su time vraćeni na početak. Nakon toga Alija i Muavija, radijallahu anhuma, su se zadovoljili da Aliji, radijallahu anhu, pripadne Irak, a Muaviji, radijallahu anhu, Šam (op. Aut)..

[95] Riječ "el-havaridž" množina je od riječi "el-haridž", a to je onaj koji je otkazao poslušnost pravednom vladaru, javno izrazio svoju nepokornost i počeo na to druge podsticati. Haridžije su saglasni u stavu ocjenjivanja nevjernikom svakoga ko je bio uz Aliju i Muaviju, radijallahu anhuma, učesnike Bitke kod Deve, dvojicu ashaba zaduženih za arbitražu, onoga ko se s njima družio ili sa jednim od nih dvojice i svakoga ko je bio zadovoljan konačnim ishodom bitke. ('Abdul-Kahir b. Tahir b. Muhammed el-Bagdadija *El-ferku bejnel-firek).*

[96] Tj. smatrao je da je to ubistvo ibadet poput namaza, posta i sl. (op.prev.).

[97] Protekli događaji" su slijedeći:Bitka kod Deve, događaj presude (arbitraže) , Bitka na Siffinu, Bitka zvana Nehrevan.

Bitka na Nehrevanu, nakon događaja presude, Muavija, radijallahu anhu, vratio se u Šam, a Alija, radijallahu anhu, u Kufu. Kada je Alija, radijallahu anhu, bio nadomak Kufe, njegovu vojsku je napustilo blizu 12 hiljada ljudi koji su se prozvali imenom "havaridž"-haridžije. Prigovarali su mu za neke postupke za koje su mislili da ih je on pogrešno učinio. Kao pregovarača, Alija, radijallahu anhu, poslao im je 'Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhuma, koji je s njima raspravljao



zablude i od njih oslobodimo gradove. Abdur-Rahman b. Muldžem je rekao:"Ja preuzimam ubistvo Alije na sebe." Njegov istomišljenik Berra'a b. Abdullah je rekao:"Ja ću ubiti Muaviju." 'Amr b. Bekr je rekao:"Ja ću ubiti 'Amr b. el-'Asa." Složili su se da ta ubistva budu za jednu noć. 'Abdur-Rahman b. Muldžem je uspio zatrovanom sabljom ubiti Aliju radijallahu anhu, u momentu kada je išao na sabah-namaz i govorio:"Namaz, namaz!" Njegova dvojica istomišljenika nisu uspjeli u ubistvu Muavije i 'Amra b. el-'Asa, radijallahu anhuma. Neka se Uzvišeni Allah smiluje vladaru pravovjernih i neka ga nagradi najboljom nagradom u ime islama i svih muslimana.[98] Amin!

---

i većina njih se povratila ispravnom putu. Neki od njih su i dalje ostali pri svojoj zabludi. Počeli su činiti nered po zemlji prolijevajući nedužnu krv, praveći zasjede na putevima i dozvoljavajući ono što je Allah, dž.š., zabranio. Između ostalog, ubili su Abdullaha b. Eretta i njegovu ženu, kao i još tri nedužne žene. Ovi prljavi postupci Aliju, radijallahu anhu, učinili su ogorčenim i tužnim, pa im je poslao izaslanika Harba b. Merefa el-'Adija, radijallahu anhu, kako bi izvidio stanje i izvijestio ga o njemu. Oni su ubili ovog Alijinog izaslanika. Alija, radijallahu anhu, nije otpočinjao borbu protiv njih i dao im je mogućnost iskupljenja od rata. Tražio je od njih krvarinu za ubijene (Abdullaha b. Habbaba, one uz njega i Alijinog, radijallahu anhu, izaslanika). Oni su to odbili govoreći:"Svi smo mi žrtve." Tog dana haridžije su poražene u mjestu koje se zove Nehravan, a koje se nalazi istočno od Bagdada. Ova Bitka bila je uzrok Alijinog, radijallahu anhu, ubistva.
(Pogledaj djelo *El-Bidaje ven-nihaje*, IV dio, str. 289.)

[98] Mahmud Šakir *Tarihul-hulefair-rašidin*, str. 282.



Godina jedinstva

Stanovnici Iraka dali su prisegu Hasanu, sinu Alijinom, radijallahu anhu, istog dana kada je Alija, radijallahu anhu, pogubljen. Muavija, radijallahu anhu, primio je vijest da Hasan radijallahu anhu, ide sa vojskom kako bi nastavio borbu protiv njega. Zbog toga je pripremio vojsku kako bi se suprotstavio i zaštitio. Bilježi Buhari u svom “Sahihu” od Hasana el-Basrija, radijallahu anhu, da je rekao:”Tako mi Allaha, Muavija je izašao pred Hasana, radijallahu anhu, sa ogromnim trupama koje su prekrile cijelo brdo.” ‘Amr b. ‘As je rekao:”Gledam trupe koje neće uzmicati sve dok ne unište svoje protivnike.” Muavija, radijallahu anhu, mu je rekao:”Amre, ako ova skupina uništi onu ili obrnuto, ko će mi pomoći da se staram o ljudima i ko će mi pomagati da zbrinem njihovu djecu? Ko će biti moj namjesnik nad njima?” Zatim je Muavija, radijallahu anhu, poslao Hasanu, radijallahu anhu, dvojicu ljudi, Kurejšija iz plemena ‘Abdu Šems, a to su: Abdur-Rahman b. Semure i Abdullah b. ‘Amir. Rekao im je: ”Idite ovom čovjeku,[99] izađite pred njega, recite mu zbog čega ste poslani i tražite od njega primirje!” Njih dvojica su izašli pred Hasana, radijallahu anhu, razgovarali s njim saopćavajući mu poruku i zahtijevajući primirje. Rekao im je: ”Mi smo sinovi Abdul-Muttalibovi koji su iskušani ovim imetkom, a doista, ovaj narod borbu opravdava krvlju koja je već prolivena.”
Na to su mu odgovorili: ”On[100] ti daje takav i takav prijedlog i traži od tebe primirje.” Upitao je: ”Ko mi garantuje za ovo?”

---

[99] Tj. Hasanu (op. prev.).
[100] Tj. Muavija (op. prev.).

Odgovorili su mu: "Mi smo garancija." Na to im nije ništa rekao, ali su oni ponovili: "Mi smo garancija, ti sklopi primirje i odustani od borbe protiv njega."[101]
Ovako je okončana smutnja-Uzvišeni Allah je odredio da zavlada mir među muslimanima sa Hasanom, radijallahu anhu,[102] zbog njegove ispravne vjere, oštroumnosti i bogobojaznosti. Obistinile su se riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koje bilježi Buhari u svom "Sahihu" : "Doista, ovaj moj potomak je uzoran.[103] Nadam se da će Allah, dž.š., njegovim uticajem pomiriti dvije velike i brojne zaraćene strane od muslimana." Sve to se dogodilo 41. godine po Hidžri.[104]

Zaključak

Obavezne dužnosti svakog pojedinca ovog islamskog ummeta prema ashabima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su slijedeće: ljubav prema njima, pokornost, slijeđenje i oponašanje, poštovanje, odobravanje njihovih postupaka i branjenje njih u svakom pogledu. To zbog toga što su oni bili svjetiljke ovog ummeta, koji je pomoću njih osvjetljavao put, nakon njegovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Oni su

[101] Sahihul-Buhari i Fethul-bari, V dio, str. 305.
[102] Tj. kao uzrokom (op. prev.).
[103] Riječ "sejjid" znači vođa, gospodin i sl. Poznato je da Arapi oba Alijina radijallahu anhu, sina nazivaju ovim nadimkom, pa za obojicu kažu "Sejjidani" (op. prev.).
[104] Ibni Hadžer *Fethul-bari*, str. 306.



ljudi o kojima Uzvišeni Allah kaže:"**Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći, a i oni su zadovoljni Njime; za njih je On pripremio džennetske bašče kroz koje rijeke teku, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh." (Et-Tewbe, 100.)**
Uzvišeni Allah, također, o njima kaže:" **i onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom prave vjere još prije njih je učinili; oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samim potrebno. A oni koji se uščuvaju lakomosti, oni će sigurno uspjeti." (El-Hašr, 9.)**
Ovaj povijesni pregled događaja je skraćena studija nekih dešavanja iz perioda upućenih halifa. Vremensko razdoblje koje obrađuje je oko trideset godina, a podijeljeno je na četiri odabrana ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Svi oni su obradovani Džennetom i svi su odgojeni u školi vjerovjesništva. Svi su, također, proveli život u neprestanom pozivanju Allahu, dž.š.,[105] i doživjeli su sve važne događaje islamskog poziva još od njegovog_početka. Svaki od njih je nastojao što više slijediti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i čvrsto se pridržavati njegovog sunneta. Isto tako, postupali su po njegovom programu i uputi. Oni su oni o kojima se pjesnik istinito izrazio stihovima:
"Kod njih i od njih slava još uvijek odjekuje,
a prezir i greška od njih daleko je.
Ko god ih sretne, učtivost vladara poznaće,

[105] Tj. da'vi (op.prev.).

jer su ko zvijezde za kojima putnik putuje."
Kroz našu studiju o životu upućenih halifa naći ćemo da nijedan od njih nije preuzeo vlast nad muslimanima samoincijativno ili na inicijativu onoga koji je prije njega upravljao državom, počevši od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, pa do Alije, radijallahu anhu. Naprotiv, svaki izbor novog halife proizilazio je iz institucije muslimanskog savjetodavnog vijeća, šure. Poslije izbora koji je proizilazio od muslimanskog savjetodavnog vijeća, prisega i izbor novog halife objavljivani su javno. Nakon što je položena prisega, nije bilo dozvoljeno njeno povlačenje, osim da se kod njega dokaže otvoreno nevjerstvo. Zbog toga su neprijatelji islama ostajali bez uspjeha[106], pa su počeli smišljati zavjere protiv Islamske države. Od tada se pokušavaju rušiti osnovni stubovi islama.[107] Ebu-Bekr je ukazao na najprimjereniji način liječenja i borbe protiv ove pojave, kao što se vidi iz njegove borbe protiv otpadnika. Da'wa i džihad na Allahovom putu nastavljeni su i nakon smrti plemenitog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ebu-Bekr je ispunio ono što je namjeravao Allahov Poslanik izvršiti. Poslao je vojsku pod vođstvom Usame b. Zejda, radijallahu anhu, a sa njim i još četri vojske prema bizantijskim teritorijama. Kada su se ove vojske borile sa bizantijskim, Ebu-Bekr radijallahu anhu, je preselio na ahiret.
Faruk, radijallahu anhu, dovršio je ono što je započeo es-Siddik, radijallahu anhu. Pokorio je perzijske teritorije i velike dijelove bizantijskih zemalja. Radio je, također, na državnom uređenju, te je zavjera, koja je pokrenuta protiv njega, urodila plodom, nakon

106 Tj. bez uspjeha u borbi protiv muslimanskog uređenja društva i vlasti (op.prev.).
107 Npr. kao što je zekat i sl.



duge borbe uz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovog druga u periodu njegovog[108] hilafeta. Nakon što se Omer, radijallahu anhu, sreo sa uzvišenim društvom, naslijedio ga je Osman, radijallahu anhu.

Osman, radijallahu anhu, nastavio je putem svojih prethodnika u poglede džihada i odbrane islamskih teritorija. Isto tako, radio je na proširenju islamske države, pokoravajući se naredbi iz riječi Uzvišenog Allaha:**"O vjernici, borite se protiv nevjernika koji su u blizini vašoj i neka oni osjete vašu strogost! I znajte da je Allah na strani čestitih." (Et-Tewbe: 123)**

Muslimani su u vrijeme njegovog hilafeta osvojili polovinu sjeverne Afrike na zapadu, Taškent na istoku, i zemlje Nubijaca na jugu. Zbog svega toga židovi nisu prestali kovati zavjere protiv njega koliko god su mogli.

Umoren je smrću nevinog šehida kojoj je prethodila smutnja koja je do toga i dovela. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas je o tome u jednom hadisu. Navodi se u vjerodostojnoj predaji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je Osman zatražio dozvolu da uđe kod njega, rekao: "Otvori mu vrata i obraduj ga Džennetom uz iskušenje koje će mu se desiti."

Pričao je prenosilac predaje: "Obavijestio sam ga o onome šta je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Zahvalio je Allahu, a zatim rekao: "Allah je Onaj koji pomaže."[109]

Ubistvo je izvršila grupa griješnika. Povodi ubistva bili su poznati, a on se nije opirao onome što mu je već bilo određeno, niti je u svoje ubistvo uvlačio bilo koga od ashaba, radijallahu anhum, ili

---

[108] Ebu-Bekrovog hilafeta (op.prev.).

[109] Fethul-bari, VII dio, str. 47.

njihovih sinova. Ubila ga je grupa zlih ljudi iz najgorih plemena, koji su bili ljubomorni i pokvareni ljudi, uz podršku židova koji su tajno radili na njegovom ubistvu. Neka Allah podari vladaru pravovjernih Svoju veliku milost!
Također, Alijino, radijallahu anhu, razilaženje u mišljenju sa Aišom, radijallahu anha, Talhom i Zubejrom, radijallahu anhuma, nije bio u pitanju kažnjavanja ili nekažnjavanja Osmanovih, radijallahu anhu, ubica, nego određivanje vremena za kaznu i njenog načina.
Alija, radijallahu anhu, smatrao je da treba odgoditi kažnjavanje, jer su buntovnici imali jak uticaj, kako se ne bi ponovilo stradanje i krvoproliće. Ovi drugi smatrali su da treba kaznu izvršiti što prije. Svi su radili kako su mislili da je ispravno. Onaj ko je pogodio istinu ima dvije nagrade, a onaj ko je pogriješio jednu. Omer, Osman i Alija, radijallahu anhum, su iskorijenili osobine obmane i podlosti, te su one bile prisutne samo kod neprijatelja islama i obmanjivanih muslimana koji su iskorišteni od strane smutljivaca nastojali zaustaviti predvodnike islamske da've i čuvanje Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, Sunneta, kako bi mogli nesmetano činiti nered na Zemlji. Izmirivanje muslimana jedno je od najvrijednijih djela kojima se približavamo Uzvišenom Allahu. To postaje jasno iz Hasanovog, radijallahu anhu, odnosa prema Muaviji, radijallahu anhu, kada ga je napustio bez borbe i vlast prepustio njemu. Neka je Allah, subhanehu ve te'ala, zadovoljan svima njima i neka nas udruži sa njima u kući milosti. Amin!

Doista, On sve čuje i blizu je.



Literatura

Albani *Silsiletul-ehadisis-sahihati.*
Ibni Hadžer Fethul-bari.
Ekrem Dija' *Asrul-hilafetir-rašideti.*
Imami Ahmed *Musned.*
Muhammed Nuru Vali *Lemehatu fil-hilafetir-rašideti.*
Ibn Hišam *Es-siretu.*
Ibn Kesir *El-bidaje ven-nihaje*
Mahmud Šakir *Et-tarihul-islamijju*
Šejh 'Usejmin *Es-siretun-nebevijjetu*
Ahmed Adil Kemal *Et-tariku ila Dimišk*
Albanij *Sahih Tirmizi*
Ekrem Dija' *Es-siretun-nebevijjetu*
Emin el-Kuda'a *El-Hulefair-Rašidune*
Ibn Abdur-Rabbih el-Endelusi *El-'Akdul-Ferid*
Dinurij *El-imametu ves-sijasetu*
Dinurij *El-hulefair-rašidune ved-duvetil-islamijete*
Mahmud Sejjid el-Vekil *Dževletun-tahirijetun*
Ibn Hadžer *El-isabetu*
Ibn Kesir *Es-siretun-nebevijjetu*
Sahih Muslim
Zehebij *Tarihul-islam*
Taberij *Tarihul-umememi vel-muluki*
Ibn Kesir El-Kamil *fit-tarihi*
Tahir el-Bagdadij *El-Furuku Bejnel-Firek*
25. *Sahihul-Buhari*



SADRŽAJ

Pravedne halife 3
Uvod 4
Ebu-Bekr es-Siddik, ...6
Porijeklo i rođenje 7
Prelazak na islam i boravak uz Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem...8
Njegove osobine i vrijednosti 9
Vrijednost Ebu-Bekra, radijallahu anhu 10
Davanje prisege Ebu-Bekru nakon preuzimanja namjesništva 11
Ebu-Bekrova metoda u upravljanju i suđenju 12
Ebu-Bekrova djela...13
Slanje vojske Usame b. Zejda 14
Borba protiv odmetnika od vjere 15
Sakupljanje plemenitog Kur'ana 17
Islamska osvajanja...18
Bitka kod mjesta Edžnadin (13. godine po hidžri)................................20
Bitka kod mjesta Murdžus-Sufer, 13. godina po Hidžri..........................21
Bolest i preseljenje Ebu-Bekra na ahiret...22
OMER B. EL-HATTAB, ...23
Porijeklo i rođenje 24
Njegov prelazak na islam..24
Njegove osobine i vrijednosti 26
Davanje prisege 27
Omerova metoda u upravljanju i suđenju 28
Neka od značajnijih djela Omera b. el-Hattaba, radijallahu anhu,.......30
Muslimanska osvajanja u vrijeme Omera, radijallahu anhu 31
Osvajanje Iraka i Perzijskih teritorija...32
Bitka na Kadisiji (15. godine po Hidžri)..32



Osvajanje teritorija Šama ... 35
Bitka na Jermuku (15. godine po Hidžri) ... 35
Osvajanje teritorija Egipta ... 36
Pogibija halife Omera b. Hattaba ... 37
'OSMAN B. 'AFFAN ... 39
Porijeklo ... 40
Prelazak na islam ... 40
Moralne karakteristike i vrijednost ... 41
Osmanovo žrtvovanje imetka ... 42
Davanje prisege Osmanu na namjesništvo ... 43
Neka od značajnijih djela Osmana radijallahu anhu ... 44
Osnovao je islamsku ratnu mornaricu. ... 45
Muslimanska osvajanja za vrijeme halife Osmana b. Affana ... 46
Osvajanje perzijskih zemalja ... 47
Pogibija halife Osmana ... 47
ALIJA B. EBI-TALIB ... 50
Porijeklo ... 51
Prelazak na Islam ... 52
Moralne osobine ... 52
Vrijednost Alije radijallahu anhu ... 53
Njegovo žrtvovanje i zalaganje ... 54
Hilafet ... 54
Najvažniji događaji za vrijeme Alije, radijallahu anhu ... 55
Stav nekih ashaba, radijallahu anhum, prema odlukama ... 56
Završetak događaja i sprečavanje daljnjeg krvoprolića između Iračana i stanovnika Šama ... 59
Pogibija Alije, radijallahu anhu ... 60
Godina jedinstva ... 62
Zaključak ... 63
Literatura ... 68
S A D R Ž A J ... 69

Riječ dvije o izdavaču !

Islamska Omladina Evrope

- Stoji na principima oživljavanja izvornog Islama zasnovanog na Kur`anu i Sunnetu, ne radeći bid`ate (novotarije), ni ti ostavljajući išta od njeg .

- Ispravna islamska akida (vjerovanje) temelj je i osnova svih djela, a tevhidullah (jednoća Uzvišenog Allaha) srž je akide i ibadeta.

- Zastupamo ehlissunnetski i džema`atski pravac, uzor su nam prve najbolje generacije ovog ummeta ( ashabi, tabiini i tabii tabiini,esselefus-salih),a slijedimo priznatu islamsku ulemu koja svoj govor potkrjepljuje dokazima iz Kur`ana i Sunneta.

- Islam je vjera cjelokupnog ljudskog života i nije ograničena samo na ibadete (vjerske obrede).

- Oživljavanje Islama u svim porama života, kako pojedinca tako i zajednice prioritetni je zadatak naših današnjih generacija.

- Cilj nam je pomoći Allahovu vjeru - Islam, zalagati se za nju i uspostaviti Njegove subhanehu we te`ala zakone.

- Islamsko bratstvo je put ka prosperitetu muslimana i njihovom zauzimanju vodećeg položaja koji im i pripada u svijetu.

- Saradnja sa svim muslimanima u mjeri njihovog pridržavanja Kur`ana i Sunneta i ne dijeljenje na partije, stranke i frakcije.